ประวัติศาสตร์เทพศิรินทร์ที่ไม่เคยรู้

โดย
ดร.ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์
ทศ. ๐๔-๐๖

ประวัติศาสตร์เทพศิรินทร์ที่ไม่เคยทราบมาก่อน

โดย ดร.ปิยะ กิจถาวร
ศิษย์เก่ารุ่น ๗๐-๗๔

ความนำ

ในโอกาสที่ผู้เขียนเป็นต้นคิดและหัวแรงในการจัดทำพิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษาของโรงเรียนเทพศิรินทร์ จึงได้ทำการค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของโรงเรียนเทพศิรินทร์อย่างจริงจัง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเข้าใจข้อเท็จจริงให้ดีที่สุดเท่าที่จะใช้หลักฐานทางหลักวิชามาอ้างอิงได้ ผลการค้นคว้าอย่างต่อเนื่องในหนึ่งปีเศษที่ผ่านมาได้ค้นพบข้อมูลหลายๆ เรื่องที่ชาวเทพศิรินทร์ และผู้สนใจประวัติศาสตร์อาจยังไม่เคยทราบมาก่อน มีทั้งข้อมูลที่น้อยคนจะเคยทราบ และข้อมูลที่แก้ไขความเชื่อหรือความเข้าใจผิดที่เคยมีกันมา

ดังนั้นผู้เขียนจึงใคร่ขอถ่ายทอดผลการค้นคว้าในบางเรื่องมาให้ทราบโดยหวังจะเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของเทพศิรินทร์และกระตุ้นให้เกิดความสนใจในหมู่ชาวเทพศิรินทร์ที่จะช่วยกันค้นคว้าเพิ่มเติมหรือแลกเปลี่ยนความเห็นกันอย่างมีเหตุผล

๑. นักเรียนเทพศิรินทร์ยุคบุกเบิกโรงเรียนวัดเทพศิรินทราวาส

ในปี พ.ศ.๒๔๒๘ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งโรงเรียนสำหรับราษฎรตามพระอารามต่างๆ โดยมีสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพเป็นผู้ดำเนินการ โรงเรียนวัดเทพศิรินทราวาส จึงถือกำเนิดขึ้นที่วัดเทพศิรินทราวาส เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๔๒๘ อันเป็นวันที่ทางโรงเรียนเทพศิรินทร์ ถือเป็นวันสถาปนาโรงเรียนและจัดให้มีพิธีทำบุญและกิจกรรมเฉลิมฉลองอื่นๆ เป็นประจำทุกปี

เท่าที่ผ่านมา มีการเขียนถึงประวัติศาสตร์ของโรงเรียนวัดเทพศิรินทราวาสในยุคบุกเบิกไม่มากนัก โดยทั่วไปมักจะรายงานเพียงว่าใช้ศาลาการเปรียญเป็นสถานที่เรียน และมีครูใหญ่สองคน คือ อาจารย์ที่ ๑ หรือครูใหญ่คนแรก คือ นายเปลี่ยน ดำรงตำแหน่งเมื่อปี ๒๔๓๑ และคนที่สอง ขุนอนุศิษฐ์วิบูลย์ ดำรงตำแหน่งเป็นครูใหญ่โรงเรียนมูลสามัญชั้นสูงวัดเทพศิรินทราวาสเมื่อปี ๒๔๓๕ (หนังสือ ๑๐๐ ปีเทพศิรินทร์ พ.ศ. ๒๕๒๘)

จากการค้นหาหลักฐานประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษารุ่นเก่าในช่วงเวลาใกล้เคียงกับการเริ่มต้นโรงเรียนวัดเทพศิรินทราวาส (โดยคำแนะนำของครูสุภัทร สุขสมบูรณ์) พบว่ามีรายงานถึงการส่งนักเรียนจากโรงเรียนวัดเทพศิรินทราวาสเข้าไล่หนังสือที่จัดโดยทางราชการในปีระหว่างปี ๒๔๓๐ ถึง ๒๔๓๓ ผลการเข้าไล่หนังสือในปีต่างๆ มีดังนี้

พ.ศ.๒๔๓๐ (จุลศักราช ๑๒๔๙) --เข้าไล่ ๒ คน สอบได้ ๒ คน สอบตก ๒ คน (ไม่มีหลักฐานชื่อ)

พ.ศ.๒๔๓๑ (สอบปีชวดจุลศักราช ๑๒๕๐) --เข้าไล่ ๗ คน สอบได้ ๒ คน สอบตก ๕ คน

ผู้สอบได้ ๑. นายเปลี่ยน อายุ ๒๐ ปี บุตรนายเย็น

๒. นายบู่ อายุ ๑๖ ปี บุตรนายทิม

พ.ศ. ๒๔๓๒ (ร.ศ. ๑๐๘) สอบได้ ๔ คน

ผู้สอบได้ ๑. นายปั้น อายุ ๑๖ ปี บุตรนายแย้ม

๒. นายปลีก อายุ ๑๖ ปี บุตรนายเย็น

๓. นายอุ่น อายุ ๑๕ ปี บุตรนายสุก

๔. นายเที่ยง อายุ ๑๓ ปี บุตรนายจิ้นพุก

พ.ศ. ๒๔๓๓ (ร.ศ. ๑๐๙) เข้าไล่ ๔คน สอบได้ ๒ คน ตก ๒ คน

ผู้สอบได้ ๑. นายจิ้นเคียด อายุ ๑๔ ปี บุตรจิ้น

๒. นายจ่าง อายุ ๒๐ ปี บุตรนายเย็น

สรุปว่า นักเรียนเทพฯ ในยุคบุกเบิก เรียนที่ศาลาการเปรียญวัดเทพศิรินทราวาส เท่าที่ปรากฏชื่อในขณะนี้มีจำนวน ๘ คน บุคคลเหล่านี้ต้องจารึกชื่อไว้ว่าเป็นนักเรียนเทพศิรินทร์ยุคบุกเบิกที่แท้จริง ทั้งนี้ชื่อเหล่านี้ยังไม่อยู่ในทะเบียนนักเรียนเทพศิรินทร์ที่รายงานไว้ในหนังสือเทพศิรินทร์ ๑๐๐ ปี

นอกจากนั้น การค้นคว้ายังพบหลักฐานอื่นๆ เกี่ยวกับระบบการเรียนและจำนวนนักเรียนว่า ในยุคบุกเบิกนั้นโรงเรียนวัดเทพศิรินทราวาสจัดเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีชั้นเรียนระดับมูลเท่านั้น ในปี ร.ศ. ๑๐๙ (พ.ศ. ๒๔๓๒) มีนักเรียนเพียง ๓๐ คน (ในขณะที่โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ มีนักเรียน ๑๕๐ คน และโรงเรียนสุนันทาลัย มีนักเรียน ๑๖๒ คน) และจากข้อมูลการสอบทั่วไป ร.ศ. ๑๑๓ - ๑๑๔ (พ.ศ. ๒๔๓๗ - ๒๔๓๘) โรงเรียนวัดเทพศิรินทราวาส มีนักเรียน ๓๙ คน เป็นประโยค ๑ ทั้งหมด (เทียบกับโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบมีนักเรียน ๑๑๙ คน แยกเป็นประโยค ๑ (ชั้นประถม) ๘๗ คนและประโยค ๒ (ชั้นมัธยม) ๓๒ คน) ข้อที่น่าสังเกตเป็นพิเศษคือในช่วงระหว่างปี ร.ศ. ๑๑๘ ถึง ร.ศ. ๑๒๐ (พ.ศ. ๒๔๔๒ - ๒๔๔๔) ชื่อโรงเรียนวัดเทพศิรินทราวาสได้หายไปจากทำเนียบรายชื่อโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาโดยสิ้นเชิง ผู้เขียนยังไม่สามารถหาคำตอบได้ว่าเกิดจากอะไร แต่ลองสันนิษฐานไว้ก่อนว่าในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่กำลังทำการก่อสร้างตึกแม้นนฤมิตรให้เป็นตึกเรียนถาวรของโรงเรียนในบริเวณติดกับศาลาการเปรียญซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนวัดเทพศิรินทราวาสในขณะนั้น จึงอาจจะต้องระงับการสอนในโรงเรียนไว้ก่อน

อีกประเด็นหนึ่งที่ผู้เขียนพยายามหาคำตอบ ก็คือ ศาลาการเปรียญซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนวัดเทพศิรินทราวาสยุคบุกเบิกนั้น ตั้งอยู่ในตำแหน่งใดของวัดแน่ จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมวัดเทพศิรินทราวาสยุคเก่า พบว่า ศาลาการเปรียญสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๒๑ ในบริเวณใกล้ซุ้มประตูหน้าคณะเหนือ (ศาลาการเปรียญนี้ถูกรื้อถอนไปเมื่อปี ๒๔๗๒ ปัจจุบัน คือ ที่ตั้งกุฏิแรกของคณะเหนือ) ดังแสดงไว้เป็นรายการที่ ๑ ในภาคผนวก ซึ่งมี ข้อน่าสังเกตว่าบริเวณที่ตั้งของโรงเรียนเทพศิรินทร์ปัจจุบัน ในขณะนั้นเรียกว่าเป็นเขตธรณีสงฆ์หน้าพระอาราม ประกอบด้วยสระน้ำขนาดใหญ่อยู่ตรงกลางตรงตำแหน่งสนามฟุตบอลในปัจจุบัน

จากการทราบตำแหน่งที่ตั้งของศาลาการเปรียญของวัด ช่วยให้เข้าใจได้ว่าโรงพลศึกษาของโรงเรียนซึ่งสมเด็จเจ้าฟ้ากรมขุนเพชรบูรณ์อินทราชัยทรงประทานเงินให้สร้างขึ้นเมื่อปี ๒๔๖๔ ในบริเวณข้างศาลาการเปรียญนั้นอยู่ในบริเวณใกล้กับตึกโชฎึก เลาหะเศรษฐี ปัจจุบันนั้นเอง (โรงพลศึกษานี้ถูกระเบิดทำลายในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองปี ๒๔๘๘ พร้อมกับตึกแม้นนฤมิตร)

รูปที่ ๑ ศาลาการเปรียญวัดเทพศิรินทราวาส

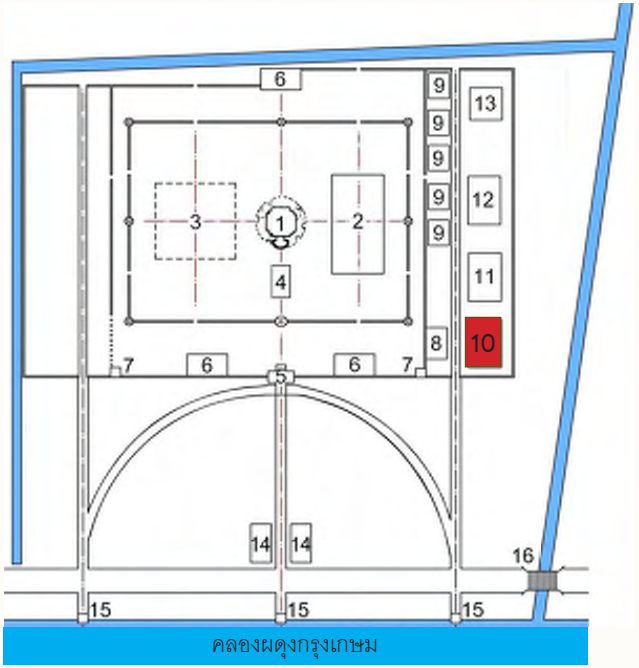

<u>รายการประกอบผังบริเวณ</u>

1.พระศรีมหาโพธิ์	5.ซุ้มประตูใหญ่	9.กุฏิสงฆ์ 2 ชั้น	13.สระน้ำ
2.พระอุโบสถ	6.ศาลาราย	10.ศาลาการเปรียญ	14.ศาลารับเสด็จฯ
3.บริเวณที่จะสร้างพระปรางค์	7.หอระฆัง	11.กุฏิหมู่แรก	15.ศาลาท่าน้ำ
4.โบสถ์เล็กหรือโบสถ์จาค	8.ศาลาโถง	12.กุฏิหมู่ที่ 2	16.สะพานไม้

ที่มา : มหาวิทยาลัยศิลปากร

๒. ความสัมพันธ์ของโรงเรียนเทพศิรินทร์กับสถาบันการศึกษาเก่าแก่อื่นๆ

การจัดสร้างตึกแม้นนฤมิตรให้เป็นอาคารเรียนหลังแรกของโรงเรียน และได้รับพระราชทานชื่อว่าโรงเรียนเทพศิรินทร์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๕ ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของประวัติศาสตร์โรงเรียนเทพศิรินทร์ที่มีระบบการเรียนชัดเจนขึ้นและมีหลักฐานอ้างอิงมากขึ้น

ในยุคต้นของการก่อตั้ง โรงเรียนเทพศิรินทร์มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกับโรงเรียนเก่าแก่โรงเรียนอื่นที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงจัดตั้งขึ้นอีก ๓ โรงเรียน ดังนี้

๑) โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์เป็นโรงเรียนที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงให้จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๕ ที่โรงเลี้ยงเด็ก ตำบลสวนมะลิ เพื่อให้เป็นสถาบันการฝึกหัดครูแห่งแรกของประเทศในปี พ.ศ. ๒๔๔๕ เมื่อมีการสร้างตึกแม้นนฤมิตรขึ้นที่โรงรียนเทพศิรินทร์ ทางการได้ย้ายโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์มาทำการสอนที่ชั้นบนตึกแม้นนฤมิตร เรียกว่าโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์เทพศิรินทร์ โดยให้นักเรียนฝึกหัดครูทำการฝึกสอนนักเรียนชั้นประถมตัวอย่างเทพศิรินทร์ซึ่งเรียนที่ชั้นล่างของตึกแม้นฯ (จึงอาจถือได้ว่าโรงเรียนเทพศิรินทร์ในยุคนั้นมีลักษณะคล้ายกับโรงเรียนสาธิตในปัจจุบัน) จนถึงปี ๒๔๔๙ โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์จึงย้ายออกไปจากตึกแม้นฯ ไปตั้งอยู่ที่โรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ฝั่งธนบุรี

ในโอกาสครบรอบ ๑๐๐ ปี การจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ การไปรษณีย์ฯ ได้จัดทำแสตมป์ที่ระลึกในโอกาสดังกล่าว และในซองจดหมายวันแรกจำหน่าย ได้ใช้ภาพของตึกแม้นศึกษาสถาน ประกอบภาพนักเรียนฝึกหัดอาจารย์เทพศิรินทร์ เพื่อระลึกถึงการใช้ตึกแม้น นฤมิตรเป็นโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์

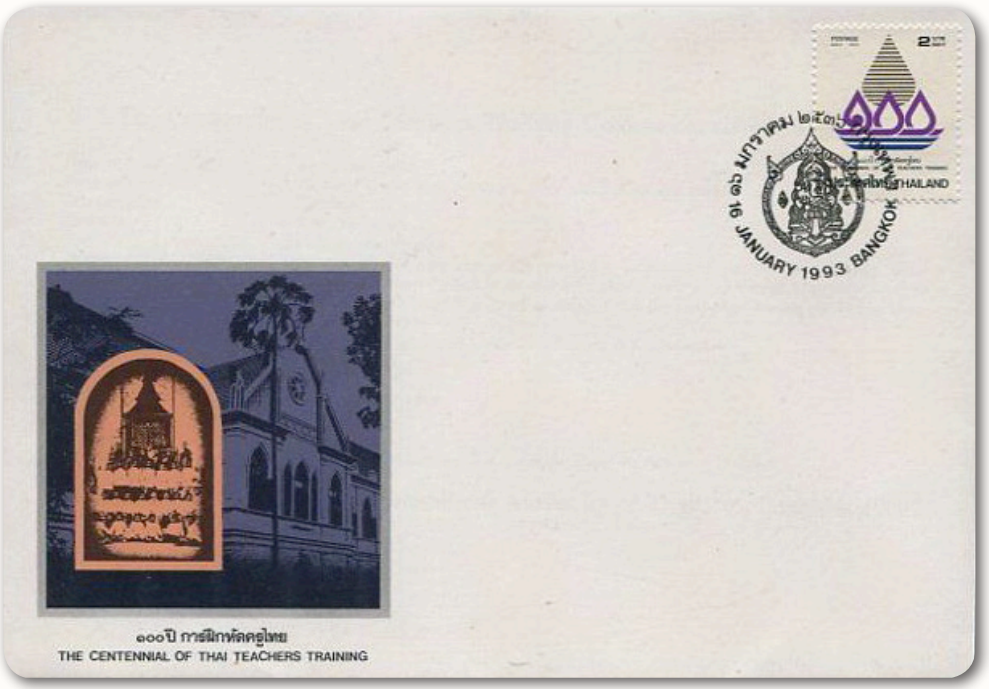

๒) โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ เป็นโรงเรียนที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงให้ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๕ เริ่มแรกให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของบุตรหลานพระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชบริพาร ตั้งอยู่ที่พระตำหนักสวนกุหลาบภายในพระบรมมหาราชวัง แบ่งการสอนออกเป็นแผนกภาษาไทยและแผนกภาษาอังกฤษ เมื่อจำนวนนักเรียนมีมากขึ้นโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบจึงย้ายสถานที่เรียนออกนอกวังและเปลี่ยนที่ตั้งไปอยู่หลายแห่ง แผนกการสอนเป็นภาษาอังกฤษหรือที่เรียกว่าโรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษย้ายออกไปอยู่ที่วังหน้าและที่โรงเรียนสตรีสุนันทาลัยตามลำดับ ในปี พ.ศ.๒๔๔๙ ได้ย้ายมาสอนอยู่ที่ชั้นบนของตึกแม้นนฤมิตร หลังจากโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ย้ายออกไปแล้ว เรียกชื่อว่าโรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษเทพศิรินทร์ ปีต่อมาโรงเรียนนี้รวมเข้ากับโรงเรียนประถมเทพศิรินทร์ ให้เป็นโรงเรียนเดียวกันเรียกว่าโรงเรียนมัธยมภาษาต่างประเทศเทพศิรินทร์ (อันถือได้ว่าโรงเรียนเทพศิรินทร์มีลักษณะเป็นโรงเรียนสองภาษาดังเช่นในปัจจุบัน) และตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๕๒ ใช้ชื่อว่าโรงเรียนมัธยมพิเศษเทพศิรินทร์ แต่ในปี พ.ศ. ๒๔๕๓ เมื่อมีการจัดตั้งโรงรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยขึ้นที่โรงเรียนวัดราชบูรณะ กระทรวงศึกษาธิการจึงสั่งย้ายนักเรียนชั้นมัธยมสูงของโรงเรียนมัธยมพิเศษเทพศิรินทร์ซึ่งเคยเป็นนักเรียนสวนกุหลาบอังกฤษไปเรียนที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงให้รื้อฟื้นโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบขึ้นที่บริเวณท้ายพระบรมมหาราชวัง ปัจจุบันเปิดสอนในตั้งแต่ชั้นปฐมวัยจนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

๓) โรงเรียนราชวิทยาลัย (หรือ King's College) เป็นโรงเรียนประจำที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงให้ตั้งขึ้นในทำนองเดียวกับ public school ของประเทศอังกฤษ จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๐ ที่บ้านสมเด็จเจ้าพระยาและต่อมาย้ายที่ตั้งไปอีกหลายแห่ง จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๖๘ จึงมีประกาศยุบโรงเรียนราชวิทยาลัย ให้รวมกับโรงเรียนมหาดเล็กหลวงตั้งเป็นโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย นักเรียนของโรงเรียนราชวิทยาลัยจำนวนหนึ่งเลือกที่จะย้ายมาเรียนต่อที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ (ทั้งนี้ผู้เขียนได้พยายามประสานงานกับนักประวัติศาสตร์ของโรงเรียนราชวิทยาลัย เพื่อสืบค้นว่านักเรียนราชวิทยาลัยที่ย้ายมาเรียนที่เทพศิรินทร์มีใครบ้าง แต่ขณะนี้ยังไม่มีผลสรุป)

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ได้มีการรื้อฟื้นโรงเรียนราชวิทยาลัย ตั้งเป็นโรงเรียน ภปร.ราชวิทยาลัยในปัจจุบัน

เหตุการณ์ที่โรงเรียนเก่าแก่เปลี่ยนแปลงฐานะแล้วโอนย้ายนักเรียนมาเรียนที่โรงเรียนเทพศิรินทร์เกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่งเมื่อปี ๒๔๘๑ ในกรณีของโรงเรียนมัธยมหอวังฯ โรงเรียนมัธยมหอวังแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๔๗๒ โดยมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับแผนกฝึกหัดครูของคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี ๒๔๘๑ ทางราชการจัดตั้งโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาขึ้นโดยให้ใช้ตึกเรียนของโรงเรียนหอวัง (จนถึงปัจจุบันป้ายชื่อโรงเรียนมัธยมหอวังแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังคงอยู่ติดที่ตึกเรียนแรกของโรงเรียนเตรียมฯ) และสลายชื่อโรงเรียนมัธยมหอวังฯ เนื่องจากยกเลิกการเรียนชั้นมัธยมในโรงเรียนใหม่ โดยโอนนักเรียนชั้นมัธยม ๑ ถึง มัธยม ๓ ของโรงเรียนมัธยมหอวังมาเรียนที่โรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์ นักเรียนเก่าเทพศิรินทร์ในยุคนั้นคนหนึ่ง คือ รัตนะ ยาวะประภาษ เล่าว่าในปี ๒๔๘๑ เมื่อสอบเข้าเทพศิรินทร์ ชั้น ม.๑ นั้น โรงเรียนเทพศิรินทร์รับนักเรียนเพียง ๑๔ คน เพราะต้องรับนักเรียนหอวัง จำนวน ๑๕ คน รวมให้เป็นนักเรียนชั้น ม.๑ ของโรงเรียนเทพศิรินทร์

๓. วิวัฒนาการระบบการศึกษาในโรงเรียนเทพศิรินทร์และชื่อของโรงเรียน

ในประวัติศาสตร์ที่ยาวนานถึง ๑๒๕ ปีของโรงเรียนเทพศิรินทร์ ระบบการเรียนการสอนของโรงเรียน ได้เปลี่ยนแปลงเสมอมาตามวิวัฒนาการระบบการศึกษาของประเทศและปัจจัยเฉพาะที่เกี่ยวกับโรงเรียนเทพศิรินทร์โดยตรง เพื่อประโยชน์ต่อความเข้าใจถึงบทบาทในการสร้างนักเรียนในยุคต่างๆและการเปรียบเทียบชั้นเรียนต่างยุคกัน ผู้เขียนจึงได้ประมวลภาพวิวัฒนาการระบบการสอนของโรงเรียนในรูปของตารางให้เข้าใจง่าย โดยเทียบกับสเกลชั้นเรียน ๑๒ ชั้น (ปัจจุบัน คือ ระดับประถม ๖ ชั้นและมัธยม ๖ ชั้น) รวมทั้งได้แสดงการเปลี่ยนแปลงชื่อโรงเรียนและเหตุการณ์สำคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนระบบการเรียนไว้ในตารางที่ ๑ วิวัฒนาการระบบการศึกษาในโรงเรียนเทพศิรินทร์และชื่อของโรงเรียน

วิวัฒนาการระบบการศึกษาของโรงเรียนเทพศิรินทร์ ช่วยสร้างความเข้าใจในบางเรื่องที่น่าสังเกต อาทิเช่น

๑) ระหว่างปี ๒๔๔๕ ถึง ๒๔๔๘ ซึ่งโรงเรียนประถมเทพศิรินทร์อยู่คู่กับโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์นั้น โรงเรียนเทพศิรินทร์มีลักษณะคล้ายกับโรงเรียนสาธิตในปัจจุบัน

๒) ในปี ๒๔๕๑ หลังจากรวมโรงเรียนประถมเทพศิรินทร์กับโรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษ เทพศิรินทร์เข้าด้วยกันแล้ว โรงเรียนเทพศิรินทร์มีลักษณะเป็นโรงเรียนสองภาษาดังที่นิยมกันในปัจจุบัน

ตารางที่ ๑ วิวัฒนาการระบบการศึกษาในโรงเรียนเทพศิรินทร์และชื่อของโรงเรียน

พ.ศ.	ชื่อโรงเรียน (เหตุการณ์สำคัญ)	ชั้นเรียน											
		ประถมต้น			ประถมปลาย			มัธยมต้น			มัธยมปลาย		
		๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑๑	๑๒
๒๔๒๗	ร.ร.วัดเทพศิรินทราวาส	ประโยค ๑											
๒๔๓๕		บูลศึกษา			บูลศึกษาชั้นสูง								
๒๔๔๕	ร.ร.เทพศิรินทร์ (ว.ร.มีกหัดอาจารย์ สอนบนศึกษาปันนฤบิศร)	บูลศึกษา			เศรียม	ประถมศึกษา							
๒๔๔๙	- ประถมเทพศิรินทร์	บูลศึกษา			ประถมศึกษา								
	- สวนกุหลาบอังกฤษ เทพศิรินทร์							มัธยมศึกษา (๑ – ๔)					
๒๔๕๑	ร.ร.แยกภาษาต่างประเทศเทพศิรินทร์ (รวมสองโรงเรียนเข้าด้วยกัน)	บูลศึกษา			ประถมศึกษา			มัธยมศึกษา (๑ – ๕)					
๒๔๕๒	ร.ร.มัธยมพิเศษเทพศิรินทร์	บูลศึกษา			ประถมศึกษา			มัธยมศึกษา (๑ – ๕)					
๒๔๕๓	(ย้ายมัธยมสูงไปสวนกุหลาบวิทยาลัย)	บูลศึกษา			ประถมศึกษา			มัธยมศึกษา (๑ – ๓)					
๒๔๕๕	(เพิ่มมัธยมสามัญ)	บูลศึกษา			ประถมศึกษา			มัธยมศึกษา (๑ – ๕)					
๒๔๕๗	ร.ร.มัธยมวัดเทพศิรินทร์	ประถม (๑-๓)			มัธยมศึกษา (๑ – ๗)								
๒๔๗๕	(ระบบประถม ๔ ชั้น + ๗ ชั้น)	ประถม (๑-๔)				มัธยมศึกษา (๑ – ๗)							
๒๔๗๐	(ยุบชั้นประถม)					มัธยมศึกษา (๑ – ๗)							
๒๔๗๒	(ยุบ ม.๗ – ๗)					มัธยมศึกษา (๑ – ๖)							
๒๔๙๐	(เพิ่มชั้นเศรียมอุดม)					มัธยมศึกษา (๑ – ๖)						เศรียมอุดม	
๒๔๙๔	ร.ร.วัดเทพศิรินทร์					มัธยมศึกษา (๑ – ๖)						เศรียมอุดม	
๒๕๐๐	(ยุบ ม.๑ – ๓)								มัธยมศึกษา (๑ – ๖)			เศรียมอุดม	
๒๕๐๖	(ระบบประถม ๗ ชั้น + มัธยม ๕ ชั้น)								ม.ศ. ๑ – ม.ศ. ๕				
๒๕๑๔	โรงเรียนเทพศิรินทร์												
๒๕๒๖ – ปัจจุบัน	(ระบบประถม ๖ ชั้น + มัธยม ๖ ชั้น)							ม.๑ – ม.๖					

๓) ในปี ๒๔๕๓ คำสั่งของกระทรวงศึกษาฯ ให้ย้ายนักเรียนชั้นมัธยมสูงของโรงเรียนมัธยมพิเศษเทพศิรินทร์ออกไปเรียนที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นั้น อาจถือได้ว่าทำให้โรงเรียนเทพศิรินทร์ถูก **"บอนไซ"** ครั้งที่หนึ่ง คือ ไม่มีนักเรียนในชั้นมัธยมสูงจนถึงปีสุดท้ายอยู่หลายปี อันเป็นคำอธิบายว่าทำไมจึงไม่มีนักเรียนเทพศิรินทร์สอบได้ทุนเล่าเรียนหลวงในช่วงเวลานั้น

๔) ในปี ๒๔๕๗ โรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์เริ่มมีชั้นเรียนทั้งประถมและมัธยมครบถ้วนจนถึงมัธยม ๘ จึงทำให้นักเรียนจำนวนมากที่เรียนอยู่ในช่วงปี ๒๔๕๗ ถึง ๒๔๗๙ มีความเป็นนักเรียนเทพศิรินทร์ นานถึง ๑๒ ปี

๕) ตั้งแต่ปี ๒๔๘๐ โรงเรียนมัธยมเทพศิรินทร์ไม่มีชั้นประถมอีกต่อไป จัดเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาอย่างแท้จริง

๖) ระหว่างปี ๒๔๘๒ ถึง ๒๔๘๙ เทพศิรินทร์ถูก **"บอนไซ"** ครั้งที่สอง โดยนโยบายของกระทรวงศึกษาให้ยุบชั้น ม.๗ และ ม.๘ จึงทำให้นักเรียนเทพศิรินทร์ที่เรียนจบปีสุดท้ายชั้น ม.๖ ต้องไปเรียนต่อที่โรงเรียนอื่น (เช่นท่านองคมนตรีทั้งสองท่าน คือ ท่านจุลนภ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา และ ท่านกำธน สินธวานนท์ ไปเรียนต่อที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา) และเทพศิรินทร์ไม่มีนักเรียนติดบอร์ดอันดับ ๑ ใน ๕๐ ของประเทศในช่วงนั้น (หลังจากที่ นพ.วิกิจ วิรานุวัตต์ สอบได้ที่ ๑ ของประเทศในปี ๒๔๘๑)

๔. การเปลี่ยนชื่อโรงเรียน ความหมายของชื่อเทพศิรินทร์และวิธีสะกดชื่อ

จากตารางที่ ๑ จะเห็นได้ว่าตั้งแต่จัดตั้งโรงเรียนมาจนถึงปัจจุบัน โรงเรียนเทพศิรินทร์ได้เปลี่ยนชื่อหลายครั้ง ครั้งที่สำคัญ คือ

- พ.ศ. ๒๔๒๘ โรงเรียนวัดเทพศิรินทราวาส (ตามชื่อวัด)
- พ.ศ. ๒๔๔๕ โรงเรียนเทพศิรินทร์ (อันเป็นนามพระราชทาน)
- พ.ศ. ๒๔๕๒ โรงเรียนมัธยมพิเศษเทพศิรินทร์
- พ.ศ. ๒๔๕๗ โรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์
- พ.ศ. ๒๔๙๔ โรงเรียนวัดเทพศิรินทร์
- พ.ศ. ๒๕๑๔ จนถึงปัจุบัน โรงเรียนเทพศิรินทร์

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๓๒ ถึง พ.ศ. ๒๔๕๕ มีหลายกรณีที่เอกสารของทางราชการเขียนชื่อโรงเรียนเทพศิรินทร์ สะกดเป็น **“เทพศิรินธร์”** สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ได้เห็นการเขียนคำไม่ตรงกัน ก่อให้เกิดความสับสน จึงทรงสอบสวนจากหลักฐานต่างๆ และมีพระวินิจฉัยว่า คำที่ถูกต้องคือ **“เทพศิรินทร์”** มาจากคำว่า เทพ-ศรี-อินทร์ แปลว่าพระจอมเกล้าของเทวดา เมื่อใช้คำนี้กับเพศสตรี หมายความว่า พระมเหสีของพระจอมเกล้าของเทวดา จากนั้นจึงกราบทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่หก ทรงพระราชอนุมัติและตรัสให้ใช้ตามนี้ สมเด็จพระมหาสมณเจ้าจึงมีหนังสือแจ้งเสนาบดีกระทรวงธรรมการให้ทราบข้อยุติและถือปฏิบัติเมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ดังปรากฏข้อความในรายละเอียด ดังนี้

ที่ ๓๒/๑๘๒ ตำหนักจันทร์ วัดบวรนิเวศวิหาร
วันที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๗
เจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี เสนาบดีกระทรวงธรรมการ

ชื่อวัดเทพศิรินทราวาส มาเขียนกันว่า เทพศิรินธราวาส ที่แปลว่า วัดของท่านผู้ทรงศรีแห่งเทวดา ดูความเสียหายมาก ไม่หมายความว่าพระอินทร์เลย ฉันเข้าใจว่าพระยาศรีสุนทรโวหาร (ฟัก) ผู้คิดพระนามสมเด็จพระบรมราชชนนีในรัชกาลที่ ๕ คงจะหมายความว่าอย่างอื่น คือ เทพ-ศรี-อินทร เข้าสนธิเป็น เทพศิรินทร แปลความว่าพระจอมเกล้าของเทวดา ใช้ในสตรีลิงค์ หมายความว่า พระมเหสีของพระจอมเกล้าแห่งเทวดา ได้สอบดูอักษรจารึกพระโกศพระบรมอัฐิและพระโกศพระอัฐิพระชนนีของท่านเขียนว่า กรมสมเด็จพระเทพศิรินทรามาตย์ ทุกแห่ง ฉันได้ทูลสมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารในแผ่นดินปัจจุบัน ทรงพระอนุมัติและตรัสให้ใช้ตามนี้ ต่อมาได้พบสำเนาประกาศเฉลิมพระนามาภิไธยในสมุดประกาศตั้งกรม ซึ่งได้พิมพ์แจกเมื่อพระเมรุวัดราชาธิวาสคราวนี้ ก็ใช้อักษรเช่นนั้น เจ้าแบบแผนในชั้นหลังไม่รู้เท่า พระยาศรีสุนทรโวหาร(ฟัก) เห็นศัพท์ในอรรถกถาธรรมบทว่า เทวรชฺชสิริธโร ก็แก้เป็น เทพศิริธร ไปเสียเช่นนี้ จะต้องอ่านว่า เทพศิรินธอน วันนี้อ่านร่างทำเนียบเห็นเขียนว่า วัดเทพศิรินธราวาส จึงบอกมาให้รู้เพื่อใช้ให้ถูกหลัก

(ลงพระนาม) กรม-วชิรญาณวโรรส"

๕. ที่มาของกระดานทองที่ตึกแม้นฯ

นักเรียนเทพศิรินทร์ทุกคนรู้จักกระดานแสดงรายชื่อนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงที่ติดตั้งไว้ที่บนผนังทางขึ้นบันไดไปชั้นสองของตึกแม้นฯ กระดานยกย่องนักเรียนเรียนเก่งหรือที่เรียกกันว่ากระดานทองนี้ได้เป็นแรงบันดาลใจให้นักเรียนเทพศิรินทร์มุ่งมั่นที่จะก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางการเรียนและมีชื่อจารึกไว้บนกระดาน (ดังตัวอย่าง เช่น นพ.วิกิจ วิรานุวัตต์ และ ดร.เจตนา นาควัชระ นักเรียนเทพศิรินทร์สองคนที่เคยสอบได้ที่หนึ่งของประเทศไทย ต่างก็ได้เขียนเล่าถึงแรงบันดาลใจนี้ในหนังสือชื่นชุมนุม)

กระดานทองแผ่นปัจจุบันเป็นกระดานที่สร้างขึ้นใหม่แทนแผ่นเก่าซึ่งถูกทำลายไปพร้อมกับตึกแม้นนฤมิตรเมื่อถูกระเบิดในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองในปี ๒๔๘๘ ด้านบนของกระดานเขียนไว้ว่า **“นักเรียนที่ได้รับทุนเล่าเรียนหลวงไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ”** แต่จากการค้นคว้าประวัติความเป็นมาของกระดานทองจากเอกสารต่างๆ ผู้เขียนสรุปได้ว่า กระดานทองนี้มีจุดเริ่มต้นที่โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ และถูกย้ายมาอยู่ที่โรงเรียนเทพศิรินทร์เมื่อปี ๒๔๕๑ เมื่อครั้งที่โรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษย้ายมาเรียนที่ตึกแม้นฯ ดังปรากฏในหลักฐานการขนย้ายของดังนี้

ปี ๒๔๕๐ (โรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษ) ได้ย้ายไปตึกแม้นนฤมิตร วัดเทพศิรินทร์ชั้นบน ได้นำสิ่งของไปพร้อมกับนักเรียนรุ่นนี้ ได้แก่

- *กระดานป้ายบอกชื่อนักเรียนที่สอบไล่สกอล่าชิปได้ ๑*
- *โต๊ะเขียนหนังสือ ๑ เล็ก ๑*
- *ตู้ใส่หนังสือขนาดต่างๆ ๘ ตู้*
- *(รวมทั้งสิ้น ๖ รายการ)*

ข้อมูลจากการบอกเล่าของนักเรียนเก่าที่เคยเห็นกระดานทองยุคแรก ช่วยสร้างความเข้าใจได้ว่ากระดานทองดั้งเดิมระบุไว้ชัดว่าเป็นกระดานที่มาจากโรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษ ดังปรากฏในข้อเขียนของ ศจ.ดร.เต็ม สมิตินันท์ ราชบัณฑิต ที่เขียนไว้ในหนังสือชื่นชุมนุม ๒๕๓๘ ความว่า

“เมื่อข้าพเจ้าได้เข้าเรียนที่โรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์.. ในปี พ.ศ. ๒๔๗๙ ในห้องประชุมใหญ่ตึกแม้นนฤมิตรมีแผ่นกระดานทองสองแผ่น ... เป็นกระดานดำขอบทอง ด้านบนมีอักษรสีทองจารึกว่า “โรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษ” ถัดลงมามีอักษรทองเช่นกันจารึกว่า “จาริกานุสรณ์”.....”

ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า รายชื่อนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงที่ปรากฏอยู่บนกระดานทองที่ตึกแม้นฯ จึงประกอบด้วยนักเรียนโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบแต่ดั้งเดิมต่อด้วยนักเรียนที่ได้ทุนในช่วงที่มาเรียนที่ตึกแม้นฯ แล้ว ในหนังสือแถลงการศึกษาเทพศิรินทร์ ฉบับแรก เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๖ ซึ่งมีหลวงสำเร็จวรรณกิจ เป็นบรรณาธิการได้อธิบายแบ่งช่วงเวลาบนกระดานทองเป็น ๓ ช่วงไว้ชัดเจน ดังนี้

แถลงการศึกษาเทพศิรินทร์

ปีที่ ๑ ฉะบับที่ ๑

เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๖

น สิยา โลกวฑฺฒโนฯ

ไม่ควรเป็นคนรกโลกฯ

เจ้าของ โรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์

บรรณาธิการ หลวง สำเร็จวรรณ คิจ

พิมพ์ที่ โรง พิมพ์ หนังสือ พิมพ์ ไทย

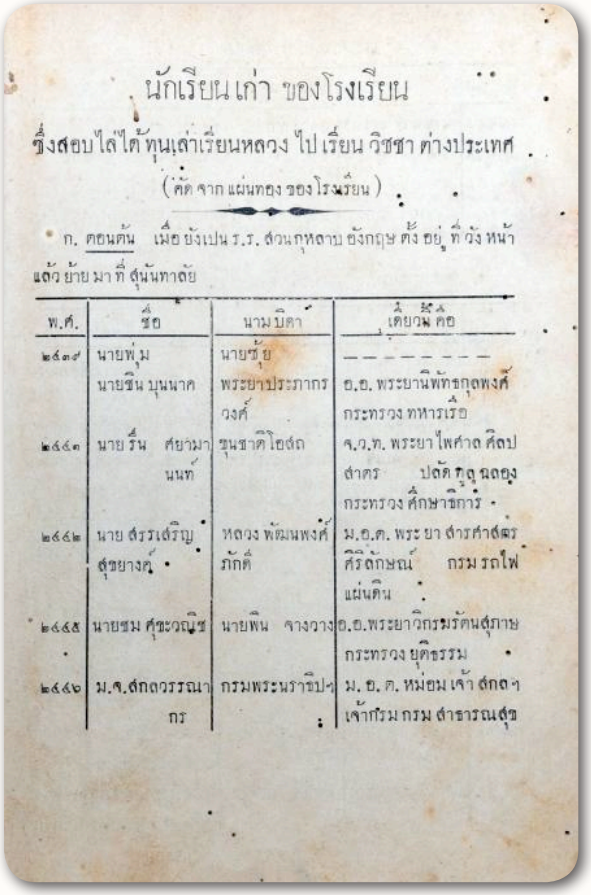

นักเรียนเก่า ของโรงเรียน

ซึ่งสอบไล่ได้ทุนเล่าเรียนหลวง ไปเรียน วิชชา ต่างประเทศ

(คัด จาก แผ่นทอง ของ โรงเรียน)

ก. ตอนต้น เมื่อ ยังเปน ร.ร. สวนกุหลาบ อังกฤษ ตั้ง อยู่ ที่ วัง หน้า แล้ว ย้าย มา ที่ สุนันทาลัย

พ.ศ.	ชื่อ	นามบิดา	เดี๋ยวนี้ คือ
๒๔๓๙	นายพุ่ม	นายซุ้ย	— — — — — — — —
	นายชิน บุนนาค	พระยาประภากรวงศ์	อ.อ. พระยานิพัทธกุลพงศ์ กระทรวง ทหารเรือ
๒๔๔๑	นาย รื่น ศยามานนท์	ขุนชาติโอสถ	จ.ว.ท. พระยา ไพศาล ศิลปสาตร ปลัด กูล ฉลอง กระทรวง ศึกษาธิการ
๒๔๔๒	นาย สรรเสริญ สุขยางค์	หลวง พัฒนพงศ์ ภักดี	ม.อ.ต. พระ ยา สารศาสตร ศิริลักษณ์ กรม รถไฟ แผ่นดิน
๒๔๔๕	นายชม ศุขะวณิช	นายพิน จางวาง	อ.อ.พระยาวิกรมรัตนสุภาษ กระทรวง ยุติธรรม
๒๔๔๖	ม.จ.สกลวรรณากร	กรมพระนราธิปฯ	ม. อ. ต. หม่อม เจ้า สกลฯ เจ้ากรม กรม สาธารณสุข

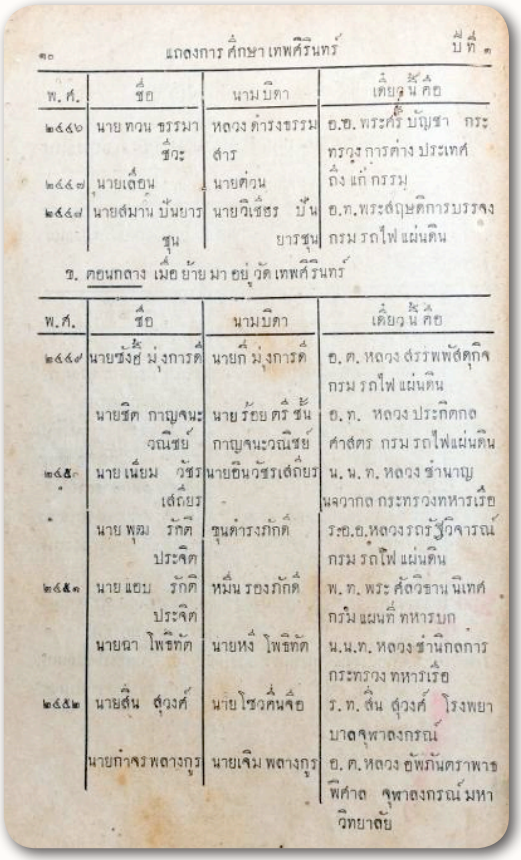

๓๐ แถลงการศึกษาเทพศิรินทร์ ปีที่ ๓

พ.ศ.	ชื่อ	นามบิดา	เกี่ยวข้องกัน
๒๔๔๖	นาย ทวน ธรรมาชีวะ	หลวงดำรงธรรมสาร	อ.ย. พระศรีบัญชา กระทรวงการต่างประเทศ
๒๔๔๗	นายเลื่อน	นายด่วน	ถึงแก่กรรม
๒๔๔๗	นายสมาน บันยารชุน	นายวิเชียร บันยารชุน	อ.ท. พระสฤษดิการบรรจง กรมรถไฟแผ่นดิน

ข. ตอนกลาง เมื่อย้ายมาอยู่วัดเทพศิรินทร์

พ.ศ.	ชื่อ	นามบิดา	เกี่ยวข้องกัน
๒๔๔๙	นายชั้ง มุ่งการดี	นายกี มุ่งการดี	อ. ต. หลวงสรรพพัสดุกิจ กรมรถไฟแผ่นดิน
	นายชิต กาญจนะวณิชย์	นายร้อย ตรี ชั้น กาญจนะวณิชย์	อ. ท. หลวงประกิตกลศาสตร กรมรถไฟแผ่นดิน
๒๔๕๐	นาย เนียม วัชรเสถียร	นายยินวัชรเสถียร	น. น. ท. หลวงชำนาญจงวากล กระทรวงทหารเรือ
	นาย พุฒ รักดีประจิต	ขุนดำรงภักดี	ร.อ.อ.หลวงรถรัฐวิจารณ์ กรมรถไฟแผ่นดิน
๒๔๕๑	นาย แอบ รักดีประจิต	หมื่นรองภักดี	พ. ท. พระศัลวิชานนิเทศ กรมแผนที่ทหารบก
	นายฉา โพธิทัต	นายหงี โพธิทัต	น.น.ท. หลวงชำนิกลการ กระทรวงทหารเรือ
๒๔๕๒	นายสิน สุวงศ์	นายโชวสิ้นจือ	ร. ท. สิน สุวงศ์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
	นายกำจร พลางกูร	นายเจิม พลางกูร	อ. ต. หลวงอัพภันตราพาธพิศาล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

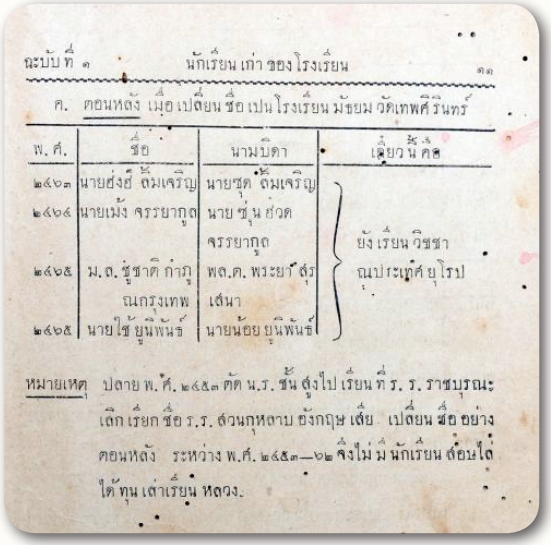

ฉะบับที่ ๑ นักเรียนเก่าของโรงเรียน ๓๑

ค. ตอนหลัง เมื่อเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์

พ.ศ.	ชื่อ	นามบิดา	เกี่ยวข้องกัน
๒๔๖๓	นายฮ่งฮี ลิ้มเจริญ	นายชุด ลิ้มเจริญ	ยังเรียนวิชชาณประเทศยุโรป
๒๔๖๔	นายเม้ง จรรยากูล	นายชุ่น ย่วดจรรยากูล	
๒๔๖๕	ม.ล. ชูชาติ กำภูณกรุงเทพ	พล.ต. พระยาสุรเสนา	
๒๔๖๕	นายไช้ ยูนิพันธ์	นายน้อย ยูนิพันธ์	

หมายเหตุ ปลาย พ.ศ. ๒๔๕๓ ตัด น.ร. ชั้นสูงไปเรียนที่ ร. ร. ราชบุรณะ เลิกเรียกชื่อ ร.ร. สวนกุหลาบอังกฤษเสีย เปลี่ยนชื่ออย่างตอนหลัง ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๕๓—๖๒ จึงไม่มีนักเรียนล้อนได้ทุนเล่าเรียนหลวง

“ก. ตอนต้น เมื่อยังเป็นร.ร.สวนกุหลาบอังกฤษ ตั้งอยู่ที่วังหน้า แล้วย้ายมาที่สุนันทาลัย

(ได้แก่ ชื่อนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวง ช่วงปี ๒๔๓๙ ถึง ๒๔๔๘ รวม ๙ คน)

ข. ตอนกลาง เมื่อย้ายมาอยู่วัดเทพศิรินทร์

(ได้แก่ ชื่อนักเรียนทุนช่วงปี ๒๔๔๙ ถึง ๒๕๕๒ รวม ๘ คน)

ค. ตอนหลัง เมื่อเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนมัธยมพิเศษวัดเทพศิรินทร์

(ได้แก่ ชื่อนักเรียนทุนระหว่างปี ๒๔๖๓ ถึง ๒๔๖๕)”

ถึงแม้ว่าจะมีคำอธิบายจากหนังสือแถลงการศึกษาเทพศิรินทร์ฉบับแรกถึงรายชื่อของนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงในยุคต้น ๙ คนว่าเป็นนักเรียนโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ (สวนกุหลาบอังกฤษ) แต่ผู้เขียนประสงค์จะหาคำยืนยันเพิ่มเติมในเรื่องนี้ จึงได้ **“แกะรอย”** ประวัติการศึกษาของนักเรียนเหล่านั้นโดยทำการค้นคว้าและวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลอื่นๆ เพื่อมาประกอบข้อสรุป ดังวิธีการดังนี้

๑) หลักฐานยืนยันประวัติการศึกษาของนักเรียนทุนเหล่านั้นที่ชัดเจนและถูกต้องเป็นทางการที่สุด คือ หลักฐานเมื่อสมัครเข้าสอบชิงทุนเล่าเรียนหลวงจะต้องระบุว่าเรียนหนังสือมาจากโรงเรียนอะไร หรืออีกหลักฐานหนึ่ง คือเอกสารของทางการเมื่อประกาศผลสอบชิงทุน ก็จะระบุชื่อโรงเรียนที่นักเรียนเหล่านั้นสังกัดด้วย ผู้เขียนได้ค้นหาหลักฐานเหล่านั้นจากเอกสารทางการและไมโครฟิล์มที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ จึงพบข้อมูลระบุว่านักเรียนทุนเล่าเรียนหลวง ๔ ชื่อแรกเป็นนักเรียนโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบทั้งสิ้น ได้แก่ นายพุ่ม, นายชิน บุนนาค, นายรื่น ศยามานนท์ และนายสรรเสริญ สุขยางค์

๒) หลักฐานจากประวัติอย่างเป็นทางการจากหน่วยงานที่บุคคลเหล่านั้นเคยทำงาน ในกรณีของสมาน ปันยารชุน นักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงปี ๒๔๔๘ มีประวัติการรับราชการอยู่ที่การรถไฟแห่งประเทศไทยระบุไว้ว่าจบการศึกษาที่โรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษแล้วจึงสอบได้ทุนเล่าเรียนหลวง

๓) ประวัติการศึกษาที่ระบุอยู่ในหนังสืออนุสรณ์งานศพของบุคคลเหล่านั้นเป็นแหล่งอ้างอิงได้อีกแหล่งหนึ่ง (แต่ไม่เป็นที่น่าเชื่อถือเท่าเอกสารทางราชการเพราะผู้ที่เขียนประวัติอาจจะเข้าใจคลาดเคลื่อนได้ ยกเว้นเป็นประวัติที่เขียนโดยท่านผู้นั้นด้วยตัวเอง)

๔) ใช้วิธีสอบถามจากทายาทที่ยังมีชีวิตอยู่ กรณีของสรรเสริญ สุขยางค์ ได้สอบถามจากบุตรชายของท่าน คือ สมลักษณ์ สุขยางค์ (นักเรียนเทพศิรินทร์เข้าเรียนในปี ๒๔๗๔ ปัจจุบันอายุ ๙๑ ปี) ได้รับคำยืนยันว่าคุณพ่อเรียนที่พระตำหนักสวนกุหลาบ (การสอบถามครั้งนี้มีจุดเริ่มต้นจากที่ผู้เขียนได้ถามกับ ระพี สุขยางค์ ท.ศ. ๐๒ - ๐๔ ซึ่งเป็นหลานปู่ของท่านสรรเสริญว่าคิดว่าคุณปู่เรียนที่เทพศิรินทร์หรือเปล่า คุณระพีตอบว่าเรียนแน่นอนเพราะมีชื่อบนกระดานทองที่ตึกแม้นฯ ต่อเมื่อผู้เขียนเล่าให้ฟังว่าชื่อบนกระดานทองชื่อต้นๆ เป็นนักเรียนโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ คุณระพีจึงไปสอบถามข้อเท็จจริงจากคุณอาสมลักษณ์ให้ จึงได้คำยืนยันดังกล่าวข้างต้น)

๕) ใช้วิธีวิเคราะห์จากสภาพแวดล้อมของการศึกษาของไทยในช่วงนั้น ทุนเล่าเรียนหลวงเริ่มมีขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๙ โดยการสอบแข่งขันใช้ภาษาอังกฤษเท่านั้น ในยุคนั้นโรงเรียนที่สอนเป็นภาษาอังกฤษมีเพียงไม่กี่แห่ง ได้แก่ พระตำหนักสวนกุหลาบ ราชวิทยาลัย สุนันทาลัยและอัสสัมชัญ เป็นต้น (ในช่วงนั้นเทพศิรินทร์ยังเป็นเพียงโรงเรียนระดับประถม)

ผู้เขียนได้สรุปผลการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ไว้ในตารางที่ ๒ : การตรวจสอบสังกัดโรงเรียนของนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงยุคต้น จึงทำให้เป็นข้อยืนยันว่าชื่อของนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงยุคต้นที่อยู่บนกระดานทองนั้นเป็นนักเรียนโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบและสวนกุหลาบอังกฤษจริง ซึ่งแตกต่างจากกรณีของ กำจร พลางกูร นักเรียนทุนเล่าเรียนหลวง ปี ๒๔๕๒ (ชื่อที่ ๑๗ บนกระดานทอง) ผู้เขียนพบหลักฐานในหนังสือเรียบเรียงประวัติของท่านโดยลูกศิษย์ที่ระบุไว้ว่า *"เรียนชั้นประถมที่เทพศิรินทร์ ชั้นมัธยมที่โรงเรียนวัดราชบูรณะและโรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษ ซึ่งต่อมาในปี ๒๔๕๐ โรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษได้ย้ายมาอยู่ที่วัดเทพศิรินทร์ รวมเข้ากับโรงเรียนเทพศิรินทร์ หลังจากสำเร็จประโยคมัธยมพิเศษจากโรงเรียนเทพศิรินทร์ในปี ๒๔๕๓ ท่านสอบชิงทุนเล่าเรียนหลวงได้.. "* อันเป็นข้อเท็จจริงที่สอดคล้องกับที่ผู้เขียนได้อธิบายไว้ในหัวข้อเรื่องวิวัฒนาการระบบการศึกษา ของโรงเรียนว่าโรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษย้ายมาอยู่ที่ตึกแม้นฯ แล้วรวมเป็นโรงเรียนเดียวกับโรงเรียนเทพศิรินทร์เมื่อปี ๒๔๕๑

ตารางที่ ๒ : การตรวจสอบสังกัดโรงเรียนของนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงยุคต้น

ปี	ชื่อ	สังกัดโรงเรียน	หอจดหมายเหตุ	แถลงการณ์เทพฯ	วิวัฒนาการเทพศิรินทร์	ตำนานสวนกุหลาบ	หนังสืองานศพ	ทายาท
๒๔๓๙	นายพุ่ม	พระตำหนักสวนกุหลาบ	✓	✓	✓	✓		
	ชิน บุนนาค	พระตำหนักสวนกุหลาบ	✓	✓	✓	✓		
๒๔๔๑	รื่น ศยามานนท์	พระตำหนักสวนกุหลาบ	✓	✓	✓	✓		
๒๔๔๔	สรรเสริญ สุขยางค์	พระตำหนักสวนกุหลาบ	✓	✓	✓	✓		✓
๒๔๔๘	สมาน ปันยารชุน	พระตำหนักสวนกุหลาบ	✓	✓	✓	✓	✓	
๒๔๕๒	กำจร พลางกูร	พระตำหนักสวนกุหลาบ		✓	✓		✓	

๖. นายกสมาคมเทพฯที่ไม่เคยเรียนที่เทพศิรินทร์

สมาคมนักเรียนเก่าเทพศิรินทร์จัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกที่ประเทศอังกฤษ ปี ๒๔๖๘ โดยการรวมตัวกันของนักเรียนเก่าเทพศิรินทร์ที่เดินทางไปศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษรวม ๕๘ คนตามความริเริ่มของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุมภฏพงศ์บริพัตร และในปี ๒๔๗๔ ได้มีการจัดตั้งสมาคมนักเรียนเก่าเทพศิรินทร์ในประเทศไทยขึ้นที่วังสวนกุหลาบ โดยมีพระองค์เจ้าจุมภฏฯ รับตำแหน่งนายกสมาคมคนแรก นายกสมาคมนักเรียนเก่าคนที่สองถึงคนที่สี่ตามลำดับ คือ พระยาปริชานุสาสน์ (เสริญ ปันยารชุน) พระยานิติศาสตร์ไพศาล (วัน จามรมาน) และพระยาสฤษดิการบรรจง (สมาน ปันยารชุน)

ผู้เขียนได้ศึกษาประวัติของนายกสมาคมฯ คนที่สองถึงคนที่สี่จากแหล่งที่น่าเชื่อถือต่างๆ พบข้อเท็จจริงที่น่าประหลาดใจว่า ทั้งสามท่านเรียนจบจากโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ ดังตัวอย่างการค้นคว้าข้อมูล ดังนี้

เสริญ ปันยารชุน เรียนหนังสือที่โรงเรียนอัสสัมชัญและโรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษ (วังหน้าและสุนันทาลัย) จนชั้นมัธยมเมื่อปี ๒๔๔๗ จากนั้นได้ทุนกระทรวงธรรมการไปศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษ ข้อเท็จจริงนี้ผู้เขียนได้รับคำยืนยันจากทายาทของท่าน (อดีตนายกรัฐมนตรีอานันท์ ปันยารชุน)

วัน จามรมาน เรียนหนังสือชั้นมัธยมที่โรงเรียนมัธยมราชบูรณะและสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาพิเศษที่โรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษ เมื่อพ.ศ. ๒๔๔๖

สมาน ปันยารชุน มีหลักฐานประวัติราชการในการรถไฟแห่งประเทศไทยระบุว่าเรียนหนังสือที่โรงเรียนสวนกุหลาบไทย (วัดมหาธาตุ)และโรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษ (โรงเลี้ยงเด็กและสุนันทาลัย) จบชั้น ๖ เมื่อปี ๒๔๔๘ และสอบได้ทุนเล่าเรียนหลวงไปเรียนต่อที่ประเทศอังกฤษ ทั้งนี้ในหนังสืองานศพของท่าน ทายาทก็ได้เขียนประวัติการศึกษาของท่านไว้แบบเดียวกัน

ผู้เขียนรู้สึกสงสัยว่าในเมื่อทั้งสามท่านเรียนจบที่โรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษในระหว่างปี ๒๔๔๖ ถึง ๒๔๔๘ อันเป็นช่วงเวลาก่อนที่โรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษจะย้ายมาที่ตึกแม้นนฤมิตร เหตุใดทั้งสามท่านจึงมาเป็นนายกสมาคมนักเรียนเก่าเทพฯ ได้ แต่เมื่อค้นคว้าลึกลงไปถึงประวัติของสมาคมนักเรียนเก่าฯ ดังที่ปรากฏในหนังสือแถลงการศึกษาเทพศิรินทร์ ฉบับที่ ๑ มิถุนายน ๒๔๗๕ ได้พบข้อความระบุถึงร่างข้อบังคับของสมาคม ปี ๒๔๗๔ ว่า สมาชิกสมาคมได้แก่บุคคลทุกคนที่เคยศึกษา ณ โรงเรียนเทพศิรินทร์ หรือ โรงเรียนซึ่งโรงเรียนเทพศิรินทร์ได้สืบเนื่องมา (ซึ่งหมายถึงโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบและสวนกุหลาบอังกฤษ) หรือเป็นครูโรงเรียนเทพศิรินทร์ตั้งแต่ ๕ ปี ขึ้นไป ดังนั้นจึงเป็นข้ออธิบายได้ว่า นักเรียนของโรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษก่อนจะมาอยู่ที่ตึกแม้นฯ สามารถเข้าเป็นสมาชิกสมาคมได้ (และหลายท่านคงยอมรับว่าในเมื่อโรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษมารวมตัวกับเทพศิรินทร์แล้วจึงถือว่าเป็นโรงเรียนเดียวกัน) สำหรับกรณีของท่านเสริญ ปันยารชุน ยังสามารถเป็นสมาชิกสมาคมได้ในฐานะเคยเป็นครูเทพศิรินทร์อีกด้วย เนื่องจากทั้งสามท่านที่กล่าวถึงนี้มีตำแหน่งสูงในวงราชการและร่วมเป็นกรรมการสมาคมตั้งแต่สมัยแรก (โดยเป็นอุปนายกคนที่ ๑ ถึง ๓ ตามลำดับ) จึงได้รับการยอมรับให้เป็นนายกสมาคมนักเรียนเก่าในสมัยต่อๆ มา

๗. ตำนานนักเรียนเรียนเก่งของเทพศิรินทร์

เทพศิรินทร์มีชื่อเสียงด้านวิชาการมาตั้งแต่สมัยก่อตั้งให้เป็นโรงเรียนมัธยมภาษาต่างประเทศคือมีทั้งชั้นเรียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ นักเรียนเก่าเทพศิรินทร์ในยุคต้นจึงได้ทุนรัฐบาลไปศึกษาต่อต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ดังเช่น ในปีพ.ศ. ๒๔๖๔ มีนักเรียนเก่าเทพศิรินทร์ศึกษาในประเทศอังกฤษมากถึง ๕๔ คน จนสามารถร่วมกันก่อตั้งสมาคมนักเรียนเก่าเทพศิรินทร์ในประเทศอังกฤษได้ ในยุคของอาจารย์ใหญ่เอ็น เซลลีย์ (พ.ศ. ๒๔๖๖ - ๒๔๗๔) ถือว่าเป็นยุคทองของโรงเรียนเทพศิรินทร์ มีครูอาจารย์ที่มีความสามารถในการให้ความรู้และอบรมบ่มนิสัยเป็นจำนวนมาก ทำให้นักเรียนมีความเด่นทั้งในด้านภาษาอังกฤษ คำนวณและภาษาไทย นักเรียนเรียนเก่งของโรงเรียนสามารถสอบได้ทุนเล่าเรียนหลวงติดต่อกันทุกปีในระหว่างปี ๒๔๖๓ ถึง ๒๔๖๔ และนักเรียนรุ่นปี ๒๔๗๒ ประสบความสำเร็จอย่างสูงโดยได้เป็นรัฐมนตรีมากถึง ๑๒ คน

เทพศิรินทร์ยกย่องนักเรียนเรียนเก่งเพื่อให้เป็นเกียรติประวัติและเป็นตัวอย่างแก่นักเรียนคนอื่นตั้งแต่ยุคเริ่มแรก โดยในปี พ.ศ. ๒๔๕๒ เจ้าฟ้าภาณุรังษีฯ พระราชทานโต๊ะเรียนหนังสือแบบฝรั่งแก่ชั้นต่างๆ ชั้นละ ๑ โต๊ะ สำหรับผู้สอบซ้อมได้ที่หนึ่งนั่งคนละหนึ่งเดือน อีกข้อความหนึ่งจากหนังสือแถลงการศึกษาเทพฯ เล่าว่าในปี ๒๔๖๕ นักเรียนมีโต๊ะนั่งเรียนทำด้วยไม้มะเกลือ สีดำเป็นเงา และมีโต๊ะสำหรับคนสอบได้ที่หนึ่งเป็นโต๊ะไม้มะฮอกกานี กว้างกว่าโต๊ะอื่น ตั้งเด่นอยู่หน้าชั้น และในทศวรรษ ๒๕๐๐ ผู้ที่สอบได้ที่หนึ่งจะได้นั่งโต๊ะที่จารึกชื่อไว้ว่า **“เรียนดี”** ตั้งอยู่ตรงกลางของแถวหน้าของชั้น โดยตั้งคู่กับโต๊ะ **“ประพฤติดี”**

สำหรับนักเรียนที่สร้างชื่อเสียงให้โรงเรียนในระดับประเทศทางโรงเรียนจารึกชื่อไว้บนกระดานเกียรติยศ ๒ ชุด คือ กระดานทองสำหรับนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงติดอยู่ที่ผนังทางขึ้นไปยังชั้นสองของตึกแม้นฯ และกระดานสำหรับนักเรียนที่ได้คะแนนยอดเยี่ยมแห่งประเทศไทย ติดอยู่ที่ผนังห้องโถงของตึกแม้นฯ

ผู้เขียนได้ศึกษารายชื่อและประวัติความสำเร็จของนักเรียนเรียนเก่งบนกระดานเกียรติยศทั้งสองประเภทได้พบเรื่องราวที่น่าสนใจบางเรื่อง ดังนี้

๑) กรณีนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงที่อยู่ในกระดานทองแผ่นด้านซ้ายซึ่งเป็นนักเรียนเทพศิรินทร์ที่แท้จริง ในช่วงสี่ปีระหว่าง พศ. ๒๔๖๓ ถึง ๒๔๖๕ นักเรียนเทพศิรินทร์สอบได้ทุนเล่าเรียนหลวงรวม ๕ คน (ปีหนึ่งมี ๒ ทุน)ชื่อที่โดดเด่น คือ มล.ชูชาติ กำภู ปี ๒๔๖๕ และ มล.ชิดเชื้อ กำภู ปี ๒๔๖๖ จากนั้น จำรัศ ฉายะพงศ์ สอบได้ในปี ๒๔๖๘ และทิ้งช่วงไปจนถึงปี ๒๔๗๖ เมื่อ ยศ บุนนาค สอบได้อีกครั้งหนึ่ง ผู้เขียนรู้สึกสงสัยว่าทำไมไม่มีนักเรียนเทพฯ สอบได้ทุนเล่าเรียนหลวงนานถึง ๗ ปีในช่วงนั้น จึงค้นคว้าหาคำตอบจากข้อเขียนของนักเรียนเก่าที่เขียนไว้ในหนังสือชื่นชุมนุมเล่มเก่าๆ ได้ความว่า การสอบชิงทุนเล่าเรียนหลวงในสมัยก่อนนั้น ใช้อายุเป็นเกณฑ์ คือ ไม่เกิน ๑๙ ปีและเป็นนักเรียนที่จบชั้นมัธยมปลายได้คะแนนมากกว่าร้อยละ ๗๙ ไม่ว่าจะจบมาแล้วกี่ปี จึงเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนที่เคยเข้าสอบชิงทุนครั้งแรกแต่สอบไม่ได้ สามารถกลับมาสอบชิงทุนได้อีกในปีถัดๆ ไปหากอายุยังอยู่ในเกณฑ์ กรณี จำรัศ ฉายะพงศ์ ที่สอบได้ในปี ๒๔๖๘ นั้นเป็นการเข้าสอบครั้งที่สอง จึงสอบได้ทุนอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนเทพศิรินทร์ในขณะนั้นเห็นว่าการเข้าสอบซ้ำเป็นการตัดโอกาสของนักเรียนที่เพิ่งเรียนจบจึงออกนโยบายห้ามไม่ให้นักเรียนเทพฯ เข้าสอบชิงทุนเล่าเรียนหลวงซ้ำเป็นครั้งที่สอง นักเรียนเทพฯ ที่เพิ่งเรียนจบเมื่อเข้าสอบจึงเสียเปรียบนักเรียนโรงเรียนอื่น

ที่เข้าสอบซ้ำ ทำให้แข่งขันสู้ไม่ได้ (นักเรียนเรียนเก่งของเทพฯ สมัยนั้นเช่น สุนทร หงส์ลดารมย์ และ คลุ้ม วัชโรทัย ต่างเขียนเล่าสอดคล้องกันว่าเมื่อตอนไปสอบก็พบนักเรียนโรงเรียนอื่นที่เข้าสอบซ้ำเป็นครั้งที่สามและครั้งที่สองหลายคนอย่างไรก็ตามนักเรียนเก่งของเทพฯที่กล่าวมานี้ต่างก็ได้ทุนรัฐบาลทุนอื่นไปเรียนต่อต่างประเทศและกลับมามีความสำเร็จในหน้าที่การงานกันทุกคน) กรณีของ ยศ บุนนาค นักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงปี ๒๔๗๑ สามารถสอบได้ทั้งๆ ที่เข้าสอบเป็นครั้งแรกนั้น คุณยศเองเขียนเล่าว่าตนเองวางกลยุทธเพื่อให้มีความพร้อมเข้าสอบแข่งขันโดย **“แกล้ง”** สอบตกในชั้น ม.๗ เพื่อได้เรียนซ้ำชั้นให้ความรู้แน่นขึ้น เมื่อสอบจบชั้น ม.๘ จึงมีความมั่นใจที่จะไปสอบแข่งขันและสามารถทำได้สำเร็จ ในปี ๒๔๗๘ ทอมศิริพงศ์ บุญ-หลง สามารถสอบได้ทุนเล่าเรียนหลวงอีกคนหนึ่ง การให้ทุนเล่าเรียนหลวงระงับไปเมื่อปี ๒๔๗๙ หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง และเมื่อมีการรื้อฟื้นทุนเล่าเรียนหลวงขึ้นใหม่ในปี ๒๕๐๗ ในรัชกาลปัจจุบัน นักเรียนเทพศิรินทร์ คือ ถาวร สุขากันยา สามารถสอบชิงทุนปีแรกได้ และในปี ๒๕๒๗ สมชาติ ฉันทศิริวรรณ เป็นนักเรียนเทพศิรินทร์อีกคนหนึ่งที่ได้ทุนนี้

มีข้อเท็จจริงที่ควรรู้ว่าในกระดานทองแผ่นด้านซ้ายนั้น จารึกชื่อนักเรียนเก่งอีก ๓ คน ได้แก่ ประชา คุณะเกษม พ.ศ. ๒๔๙๒ เจตนา นาควัชระ พ.ศ. ๒๔๙๖ แรงราม บุณฑริก พ.ศ. ๒๕๐๔ ทั้งสามคนนี้ ความจริงไม่ได้ทุนเล่าเรียนหลวง (King's Scholarship) เพราะไม่มีการให้ทุนนี้ในช่วงนั้น แต่นักเรียนเก่งเหล่านี้สอบชิงทุนรัฐบาล (government scholarship) ไปศึกษาต่อต่างประเทศได้ ประชาได้ทุนของกระทรวงต่างประเทศ ส่วนเจตนาและแรงรามได้ทุนคุรุสภาของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับสาเหตุที่ไม่มีนักเรียนเทพฯ ได้ทุนมากกว่านั้นก็เพราะในช่วงปี ๒๔๘๒ ถึง ๒๔๘๙ รวม ๘ ปีเทพศิรินทร์ไม่มีชั้น ม.๗ และ ม.๘ ดังกล่าวไว้ในหัวข้อที่ ๔ และอีกเหตุผลหนึ่งคือการบันทึกประวัติศาสตร์ของเทพศิรินทร์ขาดความสมบูรณ์ จึงยังมีนักเรียนเก่งอีกหลายคนที่สอบชิงทุนรัฐบาลไปเรียนต่อต่างประเทศได้แต่ไม่ได้รับการจารึกชื่อบนแผ่นกระดานทองนี้

๒) กรณีนักเรียนเรียนเก่งติดบอร์ดของประเทศ บนแผ่นกระดานเกียรติยศที่อยู่บนผนังทั้งสองข้างของห้องโถงตึกแม้นฯ นั้น จารึกชื่อนักเรียนที่สอบได้คะแนนยอดเยี่ยมแห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ถึง ๒๕๑๓ โดยกระดานด้านขวามือเป็นนักเรียนแผนกวิทยาศาสตร์และกระดานด้านซ้ายมือเป็นนักเรียนแผนกอักษรศาตร์หรือแผนกศิลปะ (ปัจจุบันได้ย้ายกระดานทั้งสองข้างมาอยู่รวมกันที่ผนังด้านขวา) โดยที่การสอบไล่ปีสุดท้ายของชั้นมัธยมปลายในสมัยนั้นใช้ข้อสอบเดียวกันทั้งประเทศจึงสามารถนำผลสอบของนักเรียนทุกคนมาเทียบกันได้ กระทรวงศึกษาธิการจะประกาศรายชื่อนักเรียนที่สอบได้คะแนนยอดเยี่ยม ๕๐ คนแรกของประเทศให้เป็นเกียรติประวัติของตัวนักเรียนและโรงเรียนที่นักเรียนสังกัด (นิยมเรียกกันว่าติดบอร์ด ๑ ใน ๕๐ ของประเทศ) เมื่อศึกษาข้อมูลจากกระดานเกียรติยศทั้งหมดและนำมาเรียงกันเป็นรายปีพบว่าเทพศิรินทร์เคยมีนักเรียนเรียนเก่งในระดับ ๑ ใน ๕ คนแรกของประเทศ ดังนี้

พ.ศ. ๒๔๘๑ แผนกวิทยาศาสตร์

นพ.วีกิจ	วีรานุวัตติ์	สอบได้ที่ ๑
ราชัน	กาญจนวนิช	สอบได้ที่ ๓

พ.ศ. ๒๔๘๖ แผนกอักษรศาสตร์

ดร.เจตนา	นาควัชระ	สอบได้ที่ ๑

พ.ศ. ๒๕๐๑ แผนกอักษรศาสาตร์

ดร.สุวิทย์	วิบูลย์เศรษฐ์	สอบได้ที่ ๓

และ พ.ศ. ๒๕๐๙ แผนกวิทยาศาสตร์

นพ.ศุภชัย	คุณารัตนพฤกษ์	สอบได้ที่ ๕

(นอกจากนี้ยังมีข้อมูลที่ผู้เขียนยังไม่สามารถยืนยันได้ว่า ในปี ๒๔๗๙ สวัสดิ์ ศรีสุข สอบได้ที่ ๒ ของประเทศ ทั้งนี้ เราคงได้แต่สงสัยว่าถ้าเทพศิรินทร์ไม่ถูกบอนไซไม่ให้มีชั้น ม.๗ และ ม.๘ ในระหว่างปี ๒๔๘๒ ถึง ๒๔๘๙ จะมีนักเรียนเทพฯ สร้างชื่อเสียงด้านการเรียนให้โรงเรียนเพิ่มขึ้นอีกกี่คน เพราะในปี ๒๔๘๑ นักเรียนเทพฯ ยังสอบได้เป็นที่หนึ่งและที่สามของประเทศอยู่)

เมื่อวิเคราะห์รายชื่อนักเรียนติดบอร์ดในปีต่างๆ แล้ว พบว่ามีหลายปีที่นักเรียนเทพฯ ติดบอร์ด ๑ ใน ๕๐ จำนวนสามคนหรือมากกว่า (ซึ่งจัดว่าเป็นความภาคภูมิใจของโรงเรียนเมื่อกระทรวงศึกษาฯ ประกาศผลให้ทราบทั่วกันทั้งประเทศ) ได้แก่

พ.ศ. ๒๔๙๖ ติดบอร์ดรวม ๓ คน คือ

แผนกอักษร

ที่ ๑ เจตนา นาควัชระ

ที่ ๓๐ โกวิท แย้มโอฐ

แผนกวิทยาศาสตร์

ที่ ๑๘ พูลสวัสดิ์ กัณฑาธรรม

พ.ศ. ๒๕๐๗ ติดบอร์ดรวม ๔ คน คือ

แผนกวิทยาศาสตร์

ที่ ๗ ถาวร สุขากันยา

ที่ ๒๕ โกวิท ด่านวิริยะทรัพย์

แผนกศิลปะ

ที่ ๑๖ สมิต อาชวณิชกุล

ที่ ๒๓ สมจิต โคเมท

พ.ศ. ๒๕๐๙ ติดบอร์ดรวม ๓ คน คือ

แผนกวิทยาศาสตร์

ที่ ๕ ศุภชัย คุณารัตนพฤกษ์

ที่ ๑๐ ขจรศักดิ์ ศิลปโภชากุล

แผนกศิลปะ

ที่ ๑๕ สมชัย เรี่ยวพาณิชกุล

กระดานนักเรียนติดบอร์ดของประเทศมีรายชื่ออยู่จนถึงปี ๒๕๑๓ เท่านั้น ผู้เขียนคาดเดาเอาว่าหลังจากที่ทางการเพิ่มจำนวนผู้ติดบอร์ดในอันดับที่มากกว่า ๕๐ คนแรกตั้งแต่ปี ๒๕๐๙ โดยประกาศชื่อผู้ได้คะแนนมากกว่า ร้อยละ ๙๐ สำหรับแผนกวิทยาศาสตร์และมากกว่าร้อยละ ๗๕ สำหรับแผนกศิลปะ ทำให้มีนักเรียนติดบอร์ดจำนวนสูงขึ้นมาก เช่นบางปีแผนกวิทยาศาสตร์มีผู้ติดบอร์ดเกือบ ๕๐๐ คน ทำให้รายชื่อนักเรียนติดบอร์ดของเทพฯล้นกระดาน และไม่มีผนังจะติดกระดานเพิ่มอีก ทางโรงเรียนจึงระงับการยกย่องนักเรียนเก่งบนกระดานที่ตึกแม้นฯ ในปี ๒๕๑๔ แต่ผู้เขียนได้พบข้อมูลจากหนังสือแถลงการศึกษาเทพศิรินทร์ว่า ในปี ๒๕๑๔ เทพศิรินทร์มีนักเรียนติดบอร์ดในอันดับ ๕๐ คนแรกมากถึง ๔ คน ได้แก่

แผนกวิทยาศาสตร์

ที่ ๑๒ พงษ์ศักดิ์ อนันตวาศิลป์

ที่ ๒๘ ไพโรจน์ พงศาพิชญ์ และรุ่งโรจน์ จงอุดมสมบัติ

แผนกศิลปะ

ที่ ๔๑ สุรเทพ โลหิตกุล

ผู้เขียนจึงขอยกย่องนักเรียนเก่งทั้งสี่คนมา ณ ที่นี้

๔. ตำนานนักเรียนหญิงของเทพศิรินทร์

ในทำเนียบรายชื่อนักเรียนเทพศิรินทร์จากอดีตจนถึงปัจจุบัน (แสดงอยู่ในหนังสือที่ระลึกงานชื่นชุมนุม ๔๒ เดือนมีนาคม ๒๕๔๒) มีข้อมูลที่น่าสนใจเรื่องหนึ่ง คือ มีชื่อของนักเรียนหญิงอยู่ ๒ คน อยู่ในรุ่นเข้าเรียนปี ๒๕๓๗ ได้แก่ เลขประจำตัว ๓๒๐๕๖ น.ส.นิตยา คงกล่อม และเลขประจำตัว ๓๒๐๖๒ น.ส.ยุพเรศ ถาวรกัลปชัย ชาวเทพศิรินทร์หลายคนทราบเรื่องที่เคยมีนักเรียนหญิงที่เทพศิรินทร์มาก่อน (โดยเฉพาะนักเรียนที่เรียนอยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน) แต่เชื่อว่าส่วนใหญ่แล้วคงไม่ทราบความเป็นมาที่ชัดเจน ผู้เขียนได้ประมวลเรื่องราวจากเอกสารและการสัมภาษณ์นักเรียนหญิงและอดีตผู้บริหารโรงเรียนที่เกี่ยวข้องสรุปได้ดังนี้

ในปี ๒๕๓๗ ตามนโยบายขยายโอกาสการศึกษาระดับมัธยมปลายไปยังต่างจังหวัด กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้จัดตั้งโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ตำบลคลองเปรี้ง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา และมอบหมายให้โรงเรียนเทพศิรินทร์โดยผู้อำนวยการณรงค์ กาญจนานนท์ เป็นผู้รับผิดชอบเตรียมการก่อตั้งโรงเรียนจนกว่าจะมีอาคารเรียน โรงเรียนนี้ในที่สุดได้ชื่อว่า โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาเปรี้งวิสุทธาธิบดี ในกระบวนการเตรียมการจัดหานักเรียน ได้ประกาศรับสมัครนักเรียนที่จะให้เป็นนักเรียนรุ่นแรกของโรงเรียน โดยฝากเรียนที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ก่อน เนื่องจากจะเป็นโรงเรียนสหศึกษา จึงรับสมัครทั้งนักเรียนหญิงและชาย จากจำนวนผู้สมัครที่เป็นหญิง ได้คัดเลือกไว้เพียง ๓ คนรวมกับนักเรียนชายเป็นชั้นเรียนพิเศษประมาณ ๓๐ คน (นักเรียนชายส่วนหนึ่งเป็นผู้จบที่ ม.๓ จากเทพศิรินทร์ แต่ไม่ได้รับคัดเลือกให้เรียนต่อ ม.๔ โดยตรงจึงเท่ากับได้โอกาสพิเศษครั้งนี้) นักเรียนชุดนี้เริ่มแรกปักชื่อย่อโรงเรียนบนเสื้อว่า **“ต.อ.ท.ศ.”** (มาจากชื่อชั่วคราว “เตรียมอุดมเทพศิรินทร์”) แต่ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนนโยบายว่านักเรียนชุดนี้ไม่ต้องย้ายไป

เรียนที่โรงเรียนเตรียมอุดมเปริ่งฯ โรงเรียนเทพศิรินทร์จึงเปลี่ยนสถานภาพให้เป็นนักเรียนเทพศิรินทร์ปกติ จนจบชั้นมัธยมปลายในปี ๒๕๓๙ ในหนังสือที่ระลึกของรุ่น ๒๕๓๖ - ๒๕๓๙ มีภาพของนักเรียนหญิงทั้งสองคนอยู่ด้วย โดยมีทั้งภาพเดี่ยวใส่เสื้อปัก ท.ศ. และภาพหมู่ร่วมกับเพื่อนร่วมชั้น (สำหรับนักเรียนหญิงคนที่สาม คือ น.ส.กัญญธร ฟองวัฒนกุล เลขประจำตัว ๓๒๐๖๐ ได้สอบเทียบตอนชั้น ม.๕ จึงไม่มีชื่อในทะเบียนนักเรียนที่จบชั้นมัธยมปลาย)

น.ส.ยุพเรศ ถาวรกัลปชัย
เลขประจำตัว ๓๒๐๖๒

น.ส.นิตยา คงกล่อม
เลขประจำตัว ๓๒๐๕๖

การที่โรงเรียนเทพศิรินทร์มีส่วนเตรียมการจัดตั้งโรงเรียนเตรียมอุดมเปรึ่งฯ ทำให้มีเหตุการณ์ที่ทำให้มีชื่อโรงเรียน **“เทพศิรินทร์เปรึ่งวิสุทธาธิบดี”** เกิดขึ้นอยู่หนึ่งเดือนเศษ ผู้เขียนแปลกใจว่าทำไมจึงมีการตั้งชื่อโรงเรียนเพียงระยะสั้นเช่นนี้ จึงพยายามหาข้อเท็จจริงเรื่องนี้โดยสอบถามจากผู้ใหญ่ฝ่ายเทพศิรินทร์และกระทรวงศึกษาฯ ที่เกี่ยวข้องรวม ๔ ท่าน ทุกท่านแจ้งว่าไม่คิดว่าเคยมีการใช้ชื่อนี้ แต่ในที่สุดผู้เขียนสามารถค้นพบสำเนาประกาศของกระทรวงศึกษาธิการลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๓๗ จัดตั้งโรงเรียนเทพศิรินทร์เปรึ่งวิสุทธาธิบดี (มัธยมศึกษาตอนปลาย) ขึ้นที่ตำบลคลองเปรึ่ง อำเภอเมือง ฉะเชิงเทรา แต่หลังจากนั้นเพียงหนึ่งเดือนเศษกระทรวงศึกษาก็มีประกาศอีกฉบับหนึ่ง อนุญาตให้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนเทพศิรินทร์ เปรึ่งวิสุทธาธิบดี (มัธยมศึกษาตอนปลาย) เป็นโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาเปรึ่งวิสุทธาธิบดี เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๓๗ โดยระบุเหตุผลว่าเพื่อความเหมาะสมหลังจากที่ผู้เขียนนำข้อเท็จจริงเรื่องนี้ไปพูดคุยกับผู้ใหญ่ที่เคยหารือไว้ก่อนแล้ว จึงประมวลได้ว่าน่าจะเป็นคำขอมาจากผู้นำชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ซึ่งไม่ประสงค์จะใช้ชื่อ **“เทพศิรินทร์”** แต่ต้องการใช้ชื่อที่เป็นกลางมากกว่าคือ **“เตรียมอุดม”** และสันนิษฐานกันว่าการประกาศใช้ชื่อ **“เทพศิรินทร์เปรึ่งวิสุทธาธิบดี”** ในครั้งแรกนั้นคงมีผู้ตั้งเรื่องอย่างเร่งรีบผ่านไปถึงรัฐมนตรีให้ลงนามในประกาศเลยหลายท่านที่ผู้เขียนพูดคุยด้วยจึงจำไม่ได้ว่ามีเรื่องเช่นนี้เกิดขึ้น

๙. ทะเบียนนักเรียนเก่าเทพศิรินทร์ยังไม่สมบูรณ์

๙.๑ ปัญหาที่พบ

การจัดทำทะเบียนนักเรียนเก่าเทพศิรินทร์ครั้งสำคัญเกิดขึ้นเมื่อปี ๒๕๒๘ โดยจัดทำรายชื่อนักเรียนเทพศิรินทร์ที่เข้าเรียนปี พ.ศ. ๒๔๒๘ ถึง ๒๕๒๗ เรียงตามลำดับหมายเลขประจำตัวนักเรียนและตีพิมพ์ไว้ในหนังสือ ๑๐๐ ปีเทพศิรินทร์ โดยมีรายละเอียดไว้ว่ารุ่นเข้าเรียนปี ๒๔๒๘ - ๒๔๖๑ มีหมายเลขตั้งแต่ ๑ จนถึง ๑๕๘๘ และไล่เรียงมาจนถึงรุ่นเข้าเรียนปี ๒๕๒๗ จบที่หมายเลข ๒๓๒๘๑ทะเบียนรายชื่อนักเรียนชุดนี้ได้รับการเพิ่มเติมรายชื่อนักเรียนรุ่นต่อๆ มาเป็นลำดับจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๕๕) หมายเลขทะเบียนนักเรียนเทพศิรินทร์มีถึง ๔๖,๐๐๐ ชื่อแล้ว ทะเบียนชุดนี้ผู้เขียนขอเรียกว่าทะเบียนชุดพื้นฐาน

คณะผู้จัดทำทะเบียนชุดเมื่อปี ๒๕๒๘ ได้ชี้แจงไว้ว่าข้อมูลอาจจะไม่ค่อยถูกต้องและสมบูรณ์นักในระยะปีการศึกษาต้นๆ จนถึงปี ๒๔๗๙ เนื่องจากหลักฐานเก่าสูญหายไปเมื่อตึกแม้นนฤมิตรถูกระเบิดหรือหลักฐานเก่าผุพังจนต่อไม่ติดหรือไม่ทราบว่ามาจากทะเบียนใด (หนังสือ ๑๐๐ ปีเทพศิรินทร์ หน้า ๑๙๑)

ในฐานะผู้ใช้ประโยชน์จากทะเบียนนักเรียนชุดนี้ ผู้เขียนพบว่าข้อมูลนักเรียนตั้งแต่ปี ๒๔๘๐ เป็นต้นมาเป็นข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์ สามารถแยกเป็นชื่อนักเรียนที่เข้าเรียนในแต่ละปีได้ แต่สำหรับการใช้รายชื่อในทะเบียนก่อนปี ๒๔๘๐ มีข้อควรระวัง ดังนี้

๑) รายชื่อนักเรียนยุคเก่ามากๆ (ได้แก่หมายเลข ๑ จนถึง ๑๓๘๑ ซึ่งเข้าเรียนประมาณปี ๒๔๕๙) ส่วนใหญ่ไม่มีนามสกุล จึงเป็นการยากที่จะบ่งชี้ว่าเป็นใครกันแน่

๒) ระหว่างปี ๒๔๒๙ จนถึงปี ๒๔๗๙ แบ่งรุ่นเข้าเรียนเป็นช่วงปี ทำให้ไม่สามารถระบุปีที่เข้าเรียนอย่างเจาะจงได้

๓) นักเรียนหมายเลข ๑ ถึง ๑๗ เป็นนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงที่มีชื่อบนกระดานทอง หมายเลข ๑ - ๙ เป็นนักเรียนสวนกุหลาบอังกฤษสมัยก่อนที่ย้ายมาเรียนที่ตึกแม้นนฤมิตร เลขที่ ๑๐ – ๑๗ เป็นนักเรียนที่ย้ายมาเรียนที่ตึกแม้นฯ แล้ว ดังที่ได้วิเคราะห์ไว้ในหัวข้อที่ ๕ ของบทความนี้

๔) ชื่อนักเรียนเทพศิรินทร์จำนวนหนึ่งขาดหายไปจากทะเบียน เช่น พลอากาศเอก หะริน หงสกุล ประธานรัฐสภา

ข้อเท็จจริงอีกเรื่องหนึ่งที่มีความสำคัญ คือ ในหนังสือ ๑๐๐ ปีเทพศิรินทร์ หน้า ๓๔๓ ถึง ๓๕๔ ได้ตีพิมพ์ทะเบียนรายชื่อนักเรียนไว้อีกชุดหนึ่ง (ซึ่งขอเรียกว่าทะเบียนชุดเด็ก) ระบุเป็นนักเรียนเข้าเรียนในช่วงปี ๒๔๕๒ จนถึงปี ๒๔๗๗ ใช้หมายเลข ๑๑๔ จนถึง ๒๔๔๙ โดยในทะเบียนชุดนี้นักเรียนหมายเลข ๒๓๒๙ คือ พระองค์เจ้าอานันทมหิดล

การที่มีทะเบียนนักเรียน ๒ ชุดที่ทับซ้อนกันในช่วงปี ๒๔๕๒ ถึง ๒๔๗๗ โดยไม่มีคำอธิบายว่าแตกต่างกันอย่างไรก่อให้เกิดปัญหากับผู้ที่จะอ้างอิงถึงชื่อและหมายเลขของนักเรียนเก่า ดังนี้

ก. ทุกเลขประจำตัวในช่วงดังกล่าวจะมี ๒ ชื่อนักเรียนแล้วแต่ว่ามาจากทะเบียนใด เช่น หมายเลข ๒๓๒๔๙ ในทะเบียนชุดพื้นฐาน คือ ปลิว คุ้มวงศ์ ในขณะที่ในทะเบียนชุดเล็ก คือพระองค์เจ้าอานันทมหิดล

ข. ชื่อนักเรียนหลายคนในช่วงเวลานี้จะมี ๒ เลขหมายประจำตัว เช่น ม.ล.ชูชาติ กำภู ได้หมายเลขประจำตัว ๑๑๓๖ ในทะเบียนชุดพื้นฐาน และมีหมายเลขประจำตัว ๑๐๐๑ ในทะเบียนชุดเล็ก

๙.๒ การตีความและความพยายามปรับปรุง

ผู้เขียนได้รับความช่วยเหลือจากครูยุพา เผ่าสุขถาวร นายทะเบียนของโรงเรียนคนปัจจุบันในการทำความเข้าใจถึงความแตกต่างของทะเบียนทั้งสองชุด สามารถสรุปร่วมกันได้ว่าทะเบียนที่เรียกว่าชุดเล็กอันเป็นนักเรียนที่เข้าเรียนในช่วงปี ๒๔๕๒ ถึง ๒๔๗๗ นั้น คือทะเบียนนักเรียนชั้นประถมของเทพศิรินทร์ซึ่งสอดคล้องกับระบบการศึกษาของเทพศิรินทร์ที่วิเคราะห์ไว้ในหัวข้อ ๓ ของบทความนี้ซึ่งชี้ว่าเทพศิรินทร์เริ่มมีชั้นประถมควบคู่ไปกับชั้นมัธยมในปี ๒๔๕๒ และยกเลิกชั้นประถมเมื่อปี ๒๔๗๙ อีกทั้งนักเรียนหลายคนที่อยู่ในทะเบียนชุดนี้เป็นที่ทราบกันดีว่าเรียนเทพศิรินทร์ในชั้นประถม เช่น พระองค์เจ้าอานันทมหิดล นอกจากนั้น ครูยุพายังค้นพบรายชื่อและหมายเลขประจำตัวของนักเรียนชั้นประถมเพิ่มเติมอีก ๗๑ คน ดังแสดงไว้ในภาคผนวก ชื่อบุคคลสำคัญที่ค้นพบในทะเบียนใหม่มีอาทิ หมายเลข ๒๑๕๒ สมลักษณ์ สุขยางค์ (กล่าวถึงในหัวข้อ ๕ ของบทความ) และหมายเลข ๒๔๕๑ กำธน สินธวานนท์

ทั้งนี้ ผู้เขียนขอเสนอให้เพิ่มตัวอักษร ป.ปลา เข้าไว้ข้างหมายเลขนักเรียนชุดประถมเพื่อให้แตกต่างจากหมายเลขในทะเบียนชุดพื้นฐาน

สำหรับทะเบียนชุดพื้นฐานนั้นอาจถือได้ว่าตั้งแต่ประมาณปี ๒๔๖๐ เป็นต้นมาเป็นทะเบียนนักเรียนชั้นมัธยม (ก่อนหน้านั้นยังตีความไม่ชัดเจนเพราะมีบางช่วงที่ชื่อและหมายเลขประจำตัวนักเรียนบางคนเป็นอันเดียวกันทั้งสองชุด) ครูยุพา ได้ใช้หลักฐานที่เพิ่งค้นพบใหม่ ได้แก่ ทะเบียนนักเรียน ทะเบียนสอบ ใบมอบตัวและสมุดเซ็นรับประกาศนียบัตรมาจัดทำรายชื่อและหมายเลขประจำตัวนักเรียนชั้นมัธยมเพิ่มเติมอีกจำนวน ๑๙๑ คน ดังแสดงไว้ในภาคผนวก (ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงหมายเลข ๒,๐๐๐ ถึง ๔,๐๐๐) สำหรับชื่อบุคลสำคัญที่ค้นพบในครั้งนี้ คือ หมายเลข ๓๓๗๑ หะรินหงสกุล ซึ่งเป็นชื่อที่ขาดหายไปในหนังสือ ๑๐๐ ปีเทพศิรินทร์ โดยทางโรงเรียนยังได้พบเอกสารเกี่ยวกับท่านหะรินสมัยที่เรียนเทพศิรินทร์อีก ๒ รายการ คือ คะแนนสอบและบัตรรางวัลหมั่นเรียน มอบให้โดยกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้ทางโรงเรียนจะได้มอบเอกสารเหล่านี้ให้แก่ทายาทของท่านหะรินในวันทำพิธีเปิดพิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษาของโรงเรียนเทพศิรินทร์ต่อไป

๙.๓ การยืนยันความเป็นชาวเทพศิรินทร์

เนื่องจากความไม่สมบูรณ์ของทะเบียนนักเรียนเทพศิรินทร์ยุคเก่าจึงทำให้เกิดปัญหาในการยืนยันว่าบุคคลมีชื่อเสียงบางคนเป็นนักเรียนเทพศิรินทร์จริงหรือไม่ ในกระบวนการจัดทำหอเกียรติยศ (hall of fame) ไว้ในพิพิธภัณฑ์เทพศิรินทร์นั้น ผู้เขียนได้พยายามหลีกเลี่ยงการยกย่องบุคคลที่ยังไม่ปรากฏหลักฐานชัดว่าเป็นนักเรียนเทพศิรินทร์ เพราะไม่ต้องการให้ถูกวิจารณ์ว่าเป็นการแอบอ้าง เนื่องจากเรามีนักเรียนที่มีชื่อเสียงมากมายอยู่แล้วตัวอย่างของบุคคลที่ยังไม่มีหลักฐานชัดเจนว่าเป็นชาวเทพศิรินทร์ มีอาทิ

๑) ทวี บุณยเกตุ อดีตนายกรัฐมนตรี มีผู้อ้างกันว่าท่านเป็นนักเรียนเทพศิรินทร์หมายเลขประจำตัว ๗๔๓ แต่ในทะเบียนของโรงเรียน หมายเลข ๗๔๓ มีแต่ชื่อทวี ไม่ปรากฏนามสกุล ผู้เขียนได้ตรวจสอบประวัติของท่านจากเอกสารที่น่าเชื่อถือได้ ๒ เล่ม คือ หนังสืองานพระราชทานเพลิงศพ จัดทำโดยคุรุสภาและหนังสือเรื่องพ่อสอนลูก เขียนโดยทวี บุณยเกตุ ทั้งสองเล่มเขียนประวัติไว้ว่าท่านศึกษาเบื้องต้นที่โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรีจนถึงปี ๒๔๕๖ แล้วจึงเข้ามาเรียนในกรุงเทพฯ ที่สวนกุหลาบวิทยาลัยในระหว่างปี ๒๔๕๗ - ๒๔๖๐ จากนั้นจึงเข้าเรียนประจำที่โรงเรียนราชวิทยาลัย จนจบชั้นมัธยมปีที่ ๗ บิดาจึงส่งไปศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษ จะเห็นได้ว่าไม่มีการกล่าวถึงการเรียนที่เทพศิรินทร์เลย และในปีที่ท่านเรียนที่สวนกุหลาบก็ไม่ใช่ช่วงที่เกี่ยวข้องกับตึกแม้นนฤมิตร

๒) พลเรือตรี พระยาศรยุทธเสนี (กระแส ประวาหะนาวิน) ในหนังสือ ๑๐๐ ปีเทพศิรินทร์ ระบุว่าท่านเป็นนักเรียนเทพศิรินทร์คนหนึ่ง ที่เคยเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรและเป็นรัฐมนตรี แต่ผู้เขียนไม่สามารถหาชื่อท่านจากทะเบียนนักเรียนเก่าได้ และเมื่อค้นจากหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพของท่าน มีประวัติที่ท่านเขียนเล่าด้วยตนเองว่าเรียนหนังสือวัยเด็กที่โรงเรียนวัดนวลนรดิศ แล้วเข้าโรงเรียนฝึกหัดครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จากนั้นจึงเข้าโรงเรียนนายเรือ ไม่มีการเอ่ยถึงเทพศิรินทร์เลย

๓) พระราชธรรมนิเทศ (เพียร ไตติลานนท์) ในหนังสือ ๑๐๐ ปีเทพศิรินทร์ระบุว่าท่านเป็นนักเรียนเทพศิรินทร์ที่เคยเป็นประธานรัฐสภา แต่ผู้เขียนไม่พบชื่อท่านในทะเบียนนักเรียนเก่าและจากประวัติในหนังสืออนุสรณ์งานศพของท่านระบุว่าท่านเรียนที่โรงเรียนวัดทรงธรรม แล้วต่อที่โรงเรียนฝึกหัดครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จากนั้นจึงได้ทุนไปศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษ

ทั้งสามตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นเครื่องชี้ว่าการที่ทะเบียนนักเรียนเก่ายังขาดความสมบูรณ์ทำให้การศึกษาประวัติศาสตร์เทพศิรินทร์ในบางเรื่องทำได้ยาก จึงเป็นเรื่องที่ต้องหาทางปรับปรุงกันต่อไป

๑๐. ตำนานฟุตบอลเทพศิรินทร์

ในเนื้อเพลงอโหกุมารฯ ได้บรรยายไว้ว่าเทพศิรินทร์เป็น **“สำนักกิฬาสง่าสนาม”** ผู้เขียนจึงได้รวบรวมประวัติความเป็นมาของการแข่งขันฟุตบอลเทพศิรินทร์อันเป็นกีฬาหลักของโรงเรียน ทำให้ได้ทราบถึงหลายเรื่องที่ไม่เคยรู้มาก่อน เช่น ในยุคเก่านักฟุตบอลมีชื่อของเทพศิรินทร์หลายคนเป็นนักเรียนเรียนเก่งถึงขั้นได้ทุนไปเรียนต่อต่างประเทศ หรือ เทพศิรินทร์เคยแข่งฟุตบอลประเพณีกับโรงเรียนเซ็นคาเบรียลหรือเพลงจตุรมิตรสามัคคี แต่งโดยนักเรียนเทพศิรินทร์ เป็นต้น ผู้เขียนจึงขอนำเสนอตำนานฟุตบอลเทพศิรินทร์ฉบับย่อไว้ในบทความนี้

๑) ยุคต้น

พ.ศ. ๒๔๕๘ กระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มีการแข่งขันฟุตบอลในระดับโรงเรียนขึ้น มีโรงเรียนเข้าร่วมแข่งขันหลายทีม เช่น เทพศิรินทร์ สวนกุหลาบ ราชวิทยาลัย ปทุมคงคา คริสเตียนวิทยาลัย และอัสสัมชัญ โดยใช้สนามฟุตบอลโรงเรียนเทพศิรินทร์เป็นหนึ่งในสนามฝึกซ้อมและสนามแข่งขันด้วย ซึ่งทีมฟุตบอลเทพศิรินทร์ได้เริ่มสร้างชื่อเสียงเป็นที่รู้จักให้แก่โรงเรียน

พ.ศ. ๒๔๖๘ - ๒๔๘๐ กีฬาฟุตบอลเป็นที่นิยมมากขึ้น ทีมโรงเรียนเทพศิรินทร์ได้รับสมญานามว่า **"เสือสนาม"** เนื่องจากครองตำแหน่งชนะเลิศบ่อยครั้งจากการแข่งขันทั้ง ๓ รุ่นทั้งรุ่นเล็ก กลางและใหญ่ โดยมักชนะรวมสองรุ่นเป็นประจำจนได้รับโล่รางวัลเป็นกรรมสิทธิ์หลายโล่ ฟุตบอลรุ่นกลางโดดเด่นเป็นพิเศษได้ตำแหน่งแชมป์เกือบทุกปีในช่วงปี ๒๔๖๘ ถึง ๒๔๗๙ เฉพาะปี ๒๔๗๖ - ๒๔๗๘ ทีมฟุตบอลทั้งรุ่นใหญ่ รุ่นกลาง ได้ครองรางวัลชนะเลิศติดต่อกันทุกปี ในปี ๒๔๗๘ เทพศิรินทร์เป็นโรงเรียนแรกที่ชนะเลิศฟุตบอลรุ่นกลาง ได้รับเสื้อสามารถและถ้วยมารยาทงามในปีเดียวกันนักกีฬาที่ได้เสื้อสามารถได้แก่ ม.ร.ว.สมบูรณ์ยศ เกษมสันต์, ประกอบเกื้อ บุนนาค, ช่วง สูงตรง, จำรัส ศุภวงศ์, สวัสดิ์ ศรีสุข และนิยม บุนนาค และมีสถิติที่บันทึกไว้ว่าทีมฟุตบอลรุ่นเล็กของโรงเรียนปี ๒๔๗๙ ชนะเลิศ และวันเปิดสนามชนะโรงเรียนวัดนวลนรดิศมากที่สุดถึง ๒๓-๐ ประตู

นักเตะฟุตบอลเทพศิรินทร์ที่เด่นมากในยุคนี้ หลายคนมีความสามารถหลายด้าน เช่น สุนทร หงส์ลดารมภ์, ทวี แรงขำ, มล.ตุ้ย ชุมสาย และสวัสดิ์ ศรีสุข ต่างเป็นนักเรียนเรียนเก่ง ได้ทุนรัฐบาลไปศึกษาต่อต่างประเทศ นักฟุตบอลโดดเด่นระดับเสื้อสามารถคนอื่น มีอาทิ สมชาย ศิวะโกเศศ ซึ่งต่อมาเป็นผู้ฝึกสอนฟุตบอลทีมชาติไทย และสาย กาญจนมุสิก เป็นต้น

ปี ๒๔๗๕ เทพศิรินทร์ริเริ่มฟุตบอลประเพณี ๓ โรงเรียน คือเทพศิรินทร์ อัสสัมชัญและ เซนต์คาเบรียล โดยผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนเป็นเจ้าภาพ

๒) ฟุตบอลสโมสรชิงถ้วยพระราชทาน

ช่วง พ.ศ. ๒๔๙๙ - ๒๕๐๑ ทีมฟุตบอลสโมสรนักเรียนเก่าเทพศิรินทร์โดดเด่นมากในการแข่งขันฟุตบอลสโมสรชิงถ้วยพระราชทานถ้วยน้อย โดยเป็นทีมชนะเลิศในปี ๒๔๙๙ และ ๒๕๐๑ ผู้เล่นของทีมคือนักเรียนเก่าที่ฝีเท้าดีตั้งแต่สมัยเล่นฟุตบอลนักเรียน นักเรียนเทพศิรินทร์หลายคนสร้างชื่อเสียงในฟุตบอลสโมสรถ้วยใหญ่และถ้วยน้อย จนต่อมาได้เล่นฟุตบอลให้ทีมชาติไทย ในช่วงปี ๒๕๐๐ถึง ๒๕๑๒ ได้แก่ โสภณ หะยาจันทา, ประเทศ สูตะบุตร, เนาวรัตน์ ปานานนท์, สืบสวัสดิ์ ชาญวิธะเสนา, อัษฎางค์ ปาณิกบุตร และ สุพจน์ พานิช ซึ่งเป็นกัปตันทีมชาติหลายสมัยรวมทั้งทีมชาติแข่งกีฬาโอลิมปิกที่เม็กซิโกปี ๒๕๑๑

๓) ฟุตบอลประเพณีเทพศิรินทร์-สวนกุหลาบ

พ.ศ. ๒๕๐๒ ทีมฟุตบอลรุ่นเล็กของเทพศิรินทร์แข่งกับทีมสวนกุหลาบในการแข่งขันฟุตบอลเทศบาลที่ท้องสนามหลวง การแข่งขันจบลงแบบมีปัญหา ปลายปี ๒๕๐๒ สมาคมนักเรียนเก่าเทพศิรินทร์และสมาคมศิษย์เก่าสวนกุหลาบจึงจัดให้มีการแข่งขันฟุตบอลรุ่นเล็กนัดพิเศษระหว่างสองโรงเรียนเพื่อสร้างความสามัคคีพร้อมกับเป็นการแก้ข้อสงสัย โดยขอพระราชทานถ้วยรางวัลจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระองค์ทรงเสด็จมาประทับทอดพระเนตรการแข่งขันด้วย ผลการแข่งขันเสมอกัน

พ.ศ. ๒๕๐๓ มีการแข่งขันฟุตบอลระหว่างเทพศิรินทร์และสวนกุหลาบเป็นปีที่สองและได้กลายเป็นฟุตบอลประเพณีชิงถ้วยพระราชทาน ภปร. มีการจัดกิจกรรมเชียร์อย่างคึกคัก วิธีแข่งขันฟุตบอลได้เปิดกว้างให้ผู้เล่นเป็นทั้งนักเรียนเก่าและนักเรียนปัจจุบันผสมกัน แต่ละทีมจึงมีนักฟุตบอลมีชื่อในระดับทีมชาติและทีมสโมสรชั้นนำเข้าร่วมแข่งทีมละหลายคน ทำให้เป็นการแข่งขันที่ตื่นเต้นเร้าใจ ฟุตบอลประเพณีนี้จัดต่อเนื่องทุกปีจนถึงปี ๒๕๐๗ จึงขาดช่วงการแข่งขันไปในปี ๒๕๐๗ นี้ มีการแข่งขันของทีมรุ่นเล็กด้วย ทีมเทพศิรินทร์เป็นผู้ชนะ และหัวหน้าทีมได้รับโล่พระราชทานจากพระหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๔) ฟุตบอลจตุมิตรสามัคคี

พ.ศ. ๒๕๐๗ เริ่มจัดแข่งขันฟุตบอลจตุมิตรสามัคคี ระหว่าง ๔ สถาบัน ได้แก่ เทพศิรินทร์ - สวนกุหลาบ - กรุงเทพคริสเตียน - อัสสัมชัญ เพื่อเป็นการเชื่อมสามัคคีของครูอาจารย์และนักเรียนทั้งฝ่ายนักกีฬาและฝ่ายกองเชียร์โดยหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพ การแข่งขันครั้งแรกทีมเทพศิรินทร์ได้เข้าชิงกับทีมสวนกุหลาบ ฟุตบอลจตุรมิตรในระยะแรกจัดเป็นประจำทุกปี จนถึง พ.ศ. ๒๕๒๔ จึงเปลี่ยนเป็นการแข่งขันปีเว้นปี โดยปีที่ไม่มีการแข่งขันให้จัดเป็นการแข่งขันฟุตบอลจตุรมิตรเหย้า-เยือน โดยใช้สนามภายในโรงเรียน

พ.ศ. ๒๕๑๑ นำเพลง **“จตุรมิตรสามัคคี”** แต่งโดย สำเร็จ โชติมงคล ท.ศ. ๒๕๐๙ - ๒๕๑๑ มาร้องเป็นครั้งแรกและยึดถือเป็นเพลงหลักของการแข่งขันฟุตบอลจตุรมิตร

๕) ยุคมหาอำนาจลูกหนังขาสั้น

พ.ศ. ๒๕๒๐ อาจารย์สมศักดิ์ บุญเรืองขาว ครูผู้ฝึกสอนฟุตบอลของโรงเรียนในสมัยอาจารย์ชาลี ถาวรานุรักษ์ เป็นผู้อำนวยการ ได้วางรากฐานฟุตบอลอย่างเข้มแข็งให้แก่โรงเรียนโดยสอนทักษะให้แก่นักฟุตบอลตั้งแต่ยังเป็นทีมเด็กในช่วงปี ๒๕๒๒ - ๒๕๒๗ ทีมเทพศิรินทร์ชนะเลิศในรุ่นต่างๆ มากมาย อันเป็นการสร้างตำนานมหาอำนาจลูกหนังขาสั้นของโรงเรียน อาทิเช่นได้แชมป์ฟุตบอลกรมพลศึกษา รุ่นจิ๋วถึง ๕ ปีซ้อน (๒๕๒๒ - ๒๕๒๖) ได้แชมป์รุ่นอายุ ๑๓ ปี สามปีติดต่อกัน (๒๕๒๕ - ๒๕๒๗) และได้แชมป์กรมพลศึกษารุ่น ๑๕ ปี สามปีซ้อน (๒๕๒๖ - ๒๕๒๘) นักฟุตบอลยุคนี้หลายคนติดทีมชาติระดับยุวชน ปรินเซสคัพ ระดับเยาวชนและบางคนกลายเป็นนักฟุตบอลทีมชาติชุดใหญ่ภายหลัง นักฟุตบอลที่เด่นที่สุดในยุคนี้ คือ ประสงค์ พันธ์สวัสดิ์ ซึ่งเล่นในทุกทีมที่ได้ตำแหน่งชนะเลิศ ตั้งแต่รุ่นจิ๋ว รุ่น ๑๔ ปี ๑๕ ปี ๑๖ ปี และ ๑๘ ปี โดยชนะเลิศทั้งฟุตบอลกรมพลศึกษา ฟุตบอลกรุงเทพมหานคร และโค้กคัพเขตกทม. ต่อมาติดทีมชาติชุดใหญ่และช่วยมาเป็นผู้ฝึกสอนให้ทีมจตุรมิตรของโรงเรียน นักฟุตบอลเด่นคนอื่นในช่วงนี้มีอาทิ กฤษดา พงษ์รื่น ถาวร สุริยะผล และทิวากร สุขสด เป็นต้น

พ.ศ. ๒๕๒๘ อาจารย์บัญชา อ่อนวิมล และอาจารย์ณรงค์ ห้วยหงษ์ทอง เป็นผู้ฝึกสอนที่สร้างผลงานดีเด่นต่อเนื่องจากอาจารย์สมศักดิ์ ระหว่างปี ๒๕๒๘ จนถึงปี ๒๕๓๕ ทีมเทพศิรินทร์ยังคงได้แชมป์ในการแข่งขันรุ่นต่างๆ ในโปรแกรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เช่น ปี ๒๔๒๘ ทีมรุ่น ๑๖ ปีได้ทริปเปิ้ลแชมป์ (ถ้วยกรมพลศึกษา ถ้วยกองทัพอากาศและโค้กคัพ กทม.) ทีมรุ่น ๑๘ ปีได้แชมป์กรมพลศึกษา ๓ ปีซ้อนระหวางปี ๒๕๒๘-๒๕๓๑ ปี ๒๕๓๑ นับเป็นปีทองของฟุตบอลเทพศิรินทร์โดยขนะเลิศฟุตบอลกรมพลศึกษา ๓ รุ่นและได้รองชนะเลิศโค้กคัพประเทศไทยรุ่น ๑๕ ปี และ ปี ๒๕๓๒ ทีมรุ่น ๑๔และ ๑๖ ปีชนะเลิศฟุตบอลกรมพลศึกษา และฟุตบอล กทม. ทั้งสองรุ่น นักฟุตบอลเด่นในช่วงนี้หลายคนต่อมาได้เล่นฟุตบอลให้ทีมชาติไทยชุดใหญ่ อาทิเช่น ภูเมศ อั้งสุวรณากูล ธงชัย สุขโกกี, ศราวุธ ยงพีระกุล และ อนุรักษ์ ศรีเกิด ซึ่งเป็นมิดฟิลด์ระดับเวิร์ลคลาสของทีมชาติไทย

๖) ยุคสร้างทีมใหม่

พ.ศ. ๒๕๓๘ สมาคมนักเรียนเก่าฯจัดส่งนักฟุตบอลเก่าของโรงเรียนหลายคนเข้าช่วยโรงเรียนทำทีมฟุตบอล โดยมีสมภพ สุขสมบัติ ท.ศ. ๒๕๑๗ - ๑๙ เป็นหัวหน้าผู้ฝึกสอน ทีมฟุตบอลของโรงเรียนจึงกลับมาแสดงความยิ่งใหญ่อีกครั้งหนึ่ง โดยได้แชมป์โอวัลตินพาวเวอร์คัพครั้งที่หนึ่งในปี ๒๕๔๒ ซึ่งถือเป็นแชมป์ประเทศไทยรุ่น ๑๘ ปี เพราะเป็นการแข่งขันระหว่างทีมชนะเลิศจากภาคต่างๆ และฟุตบอลกรมพละศึกษา ในช่วงนี้ทีมเทพศิรินทร์ยังชนะเลิศฟุตบอลจตุรมิตรในปี ๒๕๔๐ และ ๒๕๔๒ อีกด้วย นักฟุตบอลเด่นในช่วงนี้ที่ต่อมาได้ติดทีมชาติชุดใหญ่ มีอาทิ วรวุฒิ วังสวัสดิ์, ไพฑูรย์ เทียบมา, จักรกริช บุญคำ, นริศ ทวีกุล และศุภชัย คมศิลป์ เป็นต้น

พ.ศ. ๒๕๔๖ สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดแข่งขันฟุตซอลลีกเป็นครั้งแรก ทีมฟุตซอลของเทพศิรินทร์ชนะเลิศได้ครองถ้วยเกียรติยศของนายกรัฐมนตรี (จารึกว่าชนะเลิศ ฟุตซอลลีก สามัญศึกษา ๒๐๐๓ ครั้งที่ ๑) นักฟุตซอลของเทพศิรินทร์ที่โดดเด่นในระดับชาติ ได้แก่ เลิศชาย อิศราสุวิภากร ได้รางวัลนักฟุตซอลยอดเยี่ยม และร่วมทีมชาติเข้ารอบฟุตซอลโลกที่ประเทศสเปน

หมายเหตุ

บทความนี้จัดทำเสร็จเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๕ ผู้เขียนขอขอบคุณบุคคลที่ช่วยเหลือในการจัดหาข้อมูลเพื่อการเขียนครั้งนี้ ได้แก่ ครูสุภัทร สุขสมบูรณ์ ครูยุพา เผ่าสุขถาวร, ครูกุลริศา ฤกษ์ม่วง, สุรศักดิ์ นามวัฒน์โสภณ และทีมงานห้องสมุด ธนาคารแห่งประเทศไทย

ภาคผนวก

บัญชีรายชื่อนักเรียนเก่าที่ค้นพบเพิ่มเติม

บัญชีประถม

บัญชีมัธยม

บัญชีรายชื่อนักเรียนเก่าที่ค้นพบเพิ่มเติม

บัญชีประถม

ที่	เลขประจำตัว	ชื่อ – สกุล	
๑	๑๘๔	ชวน	
๒	๑๙๔๗	ควง	บุนนาค
๓	๑๙๘๑	ลออ	เอื้อวิทยา
๔	๑๙๙๓	ประกอบ	แพทย์น้อย
๕	๑๙๘	บุญเหลือ	ตันเจริญ
๖	๒๐๑๑	ประยูร	เจตะสานนท์
๗	๒๐๑๔	โกวิท	อมาตยกุล
๘	๒๐๑๗	เต็กชี้อ	แซ่เฮง
๙	๒๐๑๙	วุฒิ	อินทรพล
๑๐	๒๐๒๔	ม.ร.ว.แดง	เกษมสันต์
๑๑	๒๐๒๕	ภัทร	รุมานนท์
๑๒	๒๐๓๘	เจริญ	พงษ์พานิช
๑๓	๒๐๓๙	โกศล	สุวงศ์
๑๔	๒๐๔๐	ไฉน	โกมารเดช
๑๕	๒๐๔๑	สำราญ	วิริยศิริ
๑๖	๒๐๔๓	เซียมจุ๊ย	เฮงเต็งหยง
๑๗	๒๐๕๑	ด้วง	สนิทวงศ์ ณ อยุธยา
๑๘	๒๐๕๓	สาโรจน์	อัศวรักษ์
๑๙	๒๐๕๔	พนมวรรณ	ศิลปิกุล

ที่	เลขประจำตัว	ชื่อ – สกุล	
๒๐	๒๐๖๔	ประสิทธิ์	กิมสุวรรณ
๒๑	๒๐๖๕	เสน่ห์	ศุขะบุตร
๒๒	๒๐๖๗	โชติ	พันธุ์เจริญ
๒๓	๒๐๖๘	สรรพศิริ	วิรยะศิริ
๒๔	๒๐๗๑	บุญธรรม	ปุษปวณิช
๒๕	๒๐๗๔	เด่นดวง	บุนนาค
๒๖	๒๐๗๕	สนั่น	ศุขะบุตร
๒๗	๒๐๗๘	ม.ล.อชิต	กำภู
๒๘	๒๐๗๙	ม.ร.ว.รักชนก	กมลาศน์
๒๙	๒๐๘๐	อำพร	เพ็ญพล
๓๐	๒๐๘๑	อานนท์	มุกดาประกร
๓๑	๒๐๙๓	สว่าง	ดงไม้น้ำ
๓๒	๒๐๙๔	ทองสุก	จักร์แก้ว
๓๓	๒๐๙๕	ศิริวัฒน์	สุทัศน์ ณ อยุธยา
๓๔	๒๐๙๖	ฉลอง	พงษ์พาณิช
๓๕	๒๑๐๘	สุพันธ์	สุทัศน์ ณ อยุธยา
๓๖	๒๑๐๙	ศูโข	เทียนสิ่มทอง
๓๗	๒๑๑๐	ชวน	สิริโยดร
๓๘	๒๑๑๑	ยูเนี่ยร์	ลิมปิชาติ

ที่	เลขประจำตัว	ชื่อ – สกุล	
๓๙	๒๑๓๙	เผดียง	พลางกูร
๔๐	๒๑๓๙	อาสา	บุณยมานพ
๔๑	๒๑๔๐	บุญส่ง	พวงสุวรรณ
๔๒	๒๑๔๒	สมพร	กัณหะเสน
๔๓	๒๑๔๓	ไตรพันธ์	สนิทวงศ์ ณ อยุธยา
๔๔	๒๑๔๔	ศิริวัฒน์	โอสถานุเคราะห์
๔๕	๒๑๕๒	สมลักษณ์	สุขยางศ์
๔๖	๒๑๕๓	ประมุข	ชินะเตมีย์
๔๗	๒๑๕๔	ทองพักตร์	ปาละลักษณ์
๔๘	๒๑๕๕	ทองรักษ์	ปาละลักษณ์
๔๙	๒๑๕๙	บุญเชิด	สุดเจริญ
๕๐	๒๑๖๘	ฮะ	โพธิทัต
๕๑	๒๑๖๙	กลุ่ม	สุรนันท์
๕๒	๒๑๗๒	นัฑฒพงศ์	สุทัศน์ ณ อยุธยา
๕๓	๒๑๗๓	สถาน	เมฆจรูญ
๕๔	๒๑๗๖	วัฒนา	นาควัชระ
๕๕	๒๒๑๐	สมจิตต์	เอดิโมร์
๕๖	๒๒๑๑	นิสสัย	กาญจนชื่วะ
๕๗	๒๒๒๕	ม.จ.วัฒนานุวัต	วัฒนวงศ์

ที่	เลขประจำตัว	ชื่อ – สกุล	
๕๘	๒๒๒๖๐	เฉลิม	โปษะยานนท์
๕๙	๒๒๔๐	ชูจิตต์	วรรณศิริ
๖๐	๒๒๔๑	นักพรต	ตี๋ อี๋ ชูมิ
๖๑	๒๒๕๕	จุฬ้า	ปิณฑรุจิ
๖๒	๒๒๕๖๐	ม.ล.ชินชัย	กำภู
๖๓	๒๒๗๑	ประสาทสม	วาศวิทย์
๖๔	๒๒๘๕	ธม	วัตถา
๖๕	๒๒๘๖๐	ม.ร.ว.ชวณิศนตากร	วรวรรณ
๖๖	๒๓๐๒	ติลก	โกมารกุล ณ นคร
๖๗	๒๓๐๗	สุขุม	จันทรางศุ
๖๘	๒๓๒๗	เบี่ญมาศ	สิทธิภา
๖๙	๒๓๔๙	อุดม	สุนทโรทก
๗๐	๒๔๑๙	ม.ร.ว.ภรเทพ	เทวกุล
๗๑	๒๔๕๑	กำธน	สินธวานนท์

บัญชีรายชื่อนักเรียนเก่าที่ค้นพบเพิ่มเติม

<u>บัญชีมัธยม</u>

ที่	เลขประจำตัว	ชื่อ – สกุล	
๑	๖๔๔	ทองใบ	พูลโภคา
๒	๑๒๔๗	ชื้น	
๓	๑๓๖๕	มณีฉาย	วัลยะวณิก
๔	๑๖๔๗	สวัสดิ์	วิภาตะวณิช
๕	๑๖๕๓	บำรุง	นินาทนันท์
๖	๑๖๕๗	เล็ก	ไชยาสุ
๗	๑๘๖๘	รัตน์	ริ้วรอด
๘	๒๐๑๗	แท่งทอง	บุนนาค
๙	๒๐๑๙	วุฒิ	อินทรพล
๑๐	๒๐๓๓	จำเนียร	พงษ์พานิช
๑๑	๒๐๓๔	ประถม	ภัทรบุตร
๑๒	๒๐๗๕	เชาวน์	วงศาโรจน์
๑๓	๒๐๙๓	เสนาะ	ตันบุตร
๑๔	๒๑๔๗	เจียว	โอ๊วเจริญ
๑๕	๒๑๗๓	อนุชร	ณ นคร
๑๖	๒๑๗๔	จำลอง	อิศรางกูรฯ
๑๗	๒๑๘๕	ปุ่น	จงประเสริฐ
๑๘	๒๑๘๙	ม.ร.ว.เพิ่มรุ่ง	เกษมสันต์
๑๙	๒๒๐๑	ลออ	เพ็ชร์บุตร

ที่	เลขประจำตัว	ชื่อ – สกุล	
๒๐	๒๒๐๒	ปุ๋ย	โรจนบุรานนท์
๒๑	๒๒๐๓	อิทธิ์	แสง-ชูโต
๒๒	๒๒๑๖	ทวี	ศุขะวณิช
๒๓	๒๒๓๐	เชื้อ	กูร์มรัตน์
๒๔	๒๒๓๑	ฉาน	แสง-ชูโต
๒๕	๒๒๓๓	ยง	เกียรตินันท์
๒๖	๒๒๓๔	ชะเออร์	ฉายเหมือนวงศ์
๒๗	๒๒๖๒	ทองสาย	ผลพันอิน
๒๘	๒๕๗๕	ผึ่ง	เพิ่มพูน
๒๙	๒๖๑๒	บุญจต	วิมุกตายน
๓๐	๒๖๒๔	ประชา	โอสถานนท์
๓๑	๒๖๒๕	เจริญลาภ	โอสถานนท์
๓๒	๒๖๒๖	ทวีลาภ	โอสถานนท์
๓๓	๒๖๓๗	ประพาส	สังขวณิช
๓๔	๒๖๔๕	จรูญ	ดิษบรรจง
๓๕	๒๖๕๗	รังสี	วิสานนท์
๓๖	๒๖๖๐	เฉลิม	โกไศยกานนท์
๓๗	๒๖๖๑	สงกรานต์	นิยมเสน
๓๘	๒๖๖๗	เอี่ยม	ชื่นมนัส

ที่	เลขประจำตัว	ชื่อ – สกุล	
๓๙	๒๖๑๘	ชาญ	จารุวัสตร์
๔๐	๒๖๗๐	เฉิด	สังขนันท์
๔๑	๒๖๗๒	เฉลียว	อุรุฒยา
๔๒	๒๖๗๓	เอิบ	อินทะกนก
๔๓	๒๖๗๕	สนิธ	วรรณางกูร
๔๔	๒๖๗๗	สวัสดิ์	บุษปฤกษ์
๔๕	๒๖๘๒	ประดิษฐ์	พันทาภา
๔๖	๒๖๘๓	แผน	โกมลวณิช
๔๗	๒๖๘๔	สนาน	บุนนาค
๔๘	๒๖๘๕	สมจิตต์	สุนทราชุน
๔๙	๒๖๘๖	เฉิดฤทธิ์เจริญ	จารุจินดา
๕๐	๒๖๘๘	ประสม	ศัตรูแสยง
๕๑	๒๖๘๙	บุรี	ณ นคร
๕๒	๒๖๙๐	ประยงค์	เจตสานนท์
๕๓	๒๖๙๒	ถำพูน	เทียนเงิน
๕๔	๒๖๙๗	สมบุญ	รังคะรัตน์
๕๕	๒๖๙๘	ม.ร.ว.ชาลี	จักรพันธ์
๕๖	๒๗๐๐	วิจิตร์	สิทธาภา
๕๗	๒๗๐๑	ม.จ.เพลารถ	จิตรพงศ์

ที่	เลขประจำตัว	ชื่อ – สกุล	
๕๘	๒๗๐๓	เตชัส	จันทรเสน
๕๙	๒๗๐๘	เฮง	ไม้มีกุล
๖๐	๒๗๐๙	ผูก	โกมลวณิช
๖๑	๒๗๑๐	ทองหล่อ	สีลาน
๖๒	๒๗๑๑	สมนึก	เสมรสุต
๖๓	๒๗๑๒	ญาณ	อิศรางกูร ฯ
๖๔	๒๗๑๔	ประเสริฐ	เหราบัตย์
๖๕	๒๗๑๘	จรัส	กลันตะบุตร์
๖๖	๒๗๑๙	ต่อ	จันทประสิทธิ์
๖๗	๒๗๒๐	ชิต	กาญจนลักษณ์
๖๘	๒๘๔๘	ม.จ.อุรคิน	จันทรทัต
๖๙	๒๙๐๗	แฉล้ม	อ่องแสงคุณ
๗๐	๒๙๐๘	ประจง	ปิณฑะรุจิ
๗๑	๒๙๐๙	ม.ร.ว.ปิยะสุวรรณ	จักรพันธุ์ ฯ
๗๒	๓๒๐๘	บุญชุบ	สีวะรา
๗๓	๓๓๖๗	ชด	สาสิการิน
๗๔	๓๓๖๙	ทะนง	นิยมสินธุ์
๗๕	๓๓๗๐	สณิตร์	ทวงภูเบศร์
๗๖	๓๓๗๑	หะริน	หงสกุล

ที่	เลขประจำตัว	ชื่อ – สกุล	
๗๗	๓๓๗๓	พจน์	สนิทวงศ์ฯ
๗๘	๓๓๗๔	เอี๋ยน	เชียะวิสุทธิ์
๗๙	๓๓๗๕	ผศาสวัสดิ์	พลางกูร
๘๐	๓๓๗๖	เติม	เมษมัต
๘๑	๓๓๗๗	ไพโรจน์	แย้มเกษร์สุคนธ์
๘๒	๓๓๗๘	บุญเลื่อน	โกเศยะโยธิน
๘๓	๓๓๗๙	สมบุญ	ผ่องอักษร
๘๔	๓๓๘๐	ทองใบ	สมรรคชาลี
๘๕	๓๓๘๑	บุญชู	แสงรังศรี
๘๖	๓๓๘๔	ลภ	สร้อยคุ้ม
๘๗	๓๓๘๕	ทองหล่อ	อามพัฒน์
๘๘	๓๓๘๖	จำรูญ	วิณะคุปต์
๘๙	๓๓๘๘	พายัพ	กฤษณะโยธิน
๙๐	๓๓๘๙	ทองหล่อ	วัฒนถาวร
๙๑	๓๓๙๒	รัตนา	โอชะกะ
๙๒	๓๓๙๓	ประยูร	อรรถจินดา
๙๓	๓๓๙๔	บุญรักษ์	เจริญไชย
๙๔	๓๓๙๕	เล็ก	บุญสิทธิ์
๙๕	๓๓๙๖	หัทยา	สายะวัน

ที่	เลขประจำตัว	ชื่อ – สกุล	
๙๖	๓๓๙๘	สนิท	สุกกรี
๙๗	๓๔๐๐๐	ศรีเมือง	อินทร
๙๘	๓๔๐๒	จรัญ	ติณเวส
๙๙	๓๔๐๔	ประยูร	ม่วงสุวรรณ์
๑๐๐	๓๔๐๕	ประสาสน์	ศรียาวงศ์
๑๐๑	๓๔๐๗	เฉลิม	รัตนจันทา
๑๐๒	๓๔๐๘	วัยวัฒน์	บุนนาค
๑๐๓	๓๔๐๙	ชรุต	อินทุภูมิ
๑๐๔	๓๔๑๐	สนั่น	พุกกะมาน
๑๐๕	๓๔๑๑	สอาด	พุกกะมาน
๑๐๕	๓๔๑๑	สอาด	พุกกะมาน
๑๐๖	๓๔๑๒	กรุง	อมาตยานนท์
๑๐๗	๓๔๑๕	ศุกร์	ดุงคะรัต
๑๐๘	๓๔๑๖	นพ	ศรีสนั่น
๑๐๙	๓๔๑๗	ทองพูล	สุริยรังษี
๑๑๐	๓๔๑๘	ถมรัตน์	สิต์วรานนท์
๑๑๑	๓๔๑๙	สนั่น	มนตรีวัต
๑๑๒	๓๔๒๐	สนั่น	เทพาสิต
๑๑๓	๓๔๒๑	สมพงษ์	เศวตะโสภณ

ที่	เลขประจำตัว	ชื่อ – สกุล	
๑๑๔	๓๔๒๒	ไชย	จันทรวินทุ
๑๑๕	๓๔๒๔	สมพงษ์	จันทน์ไฮวงษ์
๑๑๖	๓๔๒๕	สมฤทธิ์	เลิศบุศย์
๑๑๗	๓๔๒๖	ยินดี	ตรีนพรัตน์
๑๑๘	๓๔๒๘	ดำริห์	สีละศิริ
๑๑๙	๓๔๒๙	อุเรือง	สังกันตกุล
๑๒๐	๓๔๓๑	ทองปอล	รังสิยานนท์
๑๒๑	๓๔๓๒	อร่าม	อินทรนัฏ
๑๒๒	๓๔๓๓	เปล่ง	ดาวินิจ
๑๒๓	๓๔๕๕	ประกอบ	แพทย์น้อย
๑๒๔	๓๔๕๖	บุญเหลือ	ตันเจริญ
๑๒๕	๓๙๐๑	เสวตร	ดุลวรรณานุช
๑๒๖	๓๙๐๒	สำเริง	สุวรรณานุช
๑๒๗	๓๙๐๓	เชิด	ชมธวัช
๑๒๘	๓๙๐๔	สมนึก	บุรณะศิริ
๑๒๙	๓๙๐๕	ประพันธ์	หุตะดิลก
๑๓๐	๓๙๐๖	วิจารณ์	ภักดีจิตร์
๑๓๑	๓๙๐๗	ศิริวัฒน์	โกมลสมิต
๑๓๒	๓๙๐๘	มานิตย์	เจริญรัตน์

ที่	เลขประจำตัว	ชื่อ – สกุล	
๑๓๓	๓๙๐๙	บุญชู	ชุ่มพงศ์
๑๓๔	๓๙๑๐	ชูช่วง	เศวตสุนทร
๑๓๕	๓๙๑๓	เติบ	เศรษฐบุตร
๑๓๖	๓๙๑๔	ดิถี	สิริวาร
๑๓๗	๓๙๑๕	เปี่ยน	ทวีศรี
๑๓๘	๓๙๑๖	สิงห์โต	สุวรรณสัมฤทธิ์
๑๓๙	๓๙๑๗	นภา	ปาจินพยัคฆ์
๑๔๐	๓๙๑๘	บุญล้อม	เลิศเฮง
๑๔๑	๓๙๑๙	ทองอินทร	ศุขทวี
๑๔๒	๓๙๒๐	มาลา	บุณยประภัศร
๑๔๓	๓๙๒๑	สมัย	บุรณะบุณย์
๑๔๔	๓๙๒๒	สมนึก	โรจน์ประดิษฐ์
๑๔๕	๓๙๒๓	บุญส่ง	อัคนาวิน
๑๔๖	๓๙๒๔	ผยอง	ศศะนาวิน
๑๔๗	๓๙๒๕	บรรเจิด	บุนนาค
๑๔๘	๓๙๓๗	เหลือ	ทรรทรานนท์
๑๔๙	๓๙๓๘	กิมเลี้ยง	ตามไท
๑๕๐	๓๙๔๗	นวน	บุนนาค
๑๕๑	๓๙๔๙	ประกาย	สาระจำนง

ที่	เลขประจำตัว	ชื่อ – สกุล	
๑๕๒	๓๙๕๑	โชติ	เจิงกลิ่นจันทร์
๑๕๓	๓๙๕๒	เฉลิม	พรพุกกะณะ
๑๕๔	๓๙๕๓	เฉลิม	ทองอุทัย
๑๕๕	๓๙๕๔	กวาง	เม่งหลี
๑๕๖	๓๙๕๕	อ่วน	กำเนิดเพ็ชร
๑๕๗	๓๙๖๑	บุนนาค	สมรรถไท
๑๕๘	๓๙๖๒	ถนิต	วัลลิสุต
๑๕๙	๓๙๗๖	กระมล	อินทพราหมณกุล
๑๖๐	๓๙๗๗	ถวิล	ปัตตะโชติ
๑๖๑	๓๙๗๘	กิมไจ๋	จักกะพาก
๑๖๒	๑๕๗	ประทีป	ศาลิกร
๑๖๓	๓๙๘๕	สมพงษ์	เอี่ยมเอกดุลย์
๑๖๔	๓๙๘๖	จินดา	ณ สงขลา
๑๖๕	๓๙๘๗	เชาวน์	นพศรี
๑๖๖	๓๙๘๙	วัฒนา	วิริยศิริ
๑๖๗	๓๙๙๐	ไตรพันธุ์	สนิทวงศ์ฯ
๑๖๘	๓๙๙๑	ปราณี	บูรณคุปต์
๑๖๙	๔๐๐๓	นิสสัย	กาญจนชีวะ
๑๗๐	๔๐๐๔	โอภาศ	พลางกูร

ที่	เลขประจำตัว	ชื่อ – สกุล	
๑๗๑	๔๐๔๐	เอื้อน	เขมะสิงค์
๑๗๒	๔๐๔๑	เจริญ	ธาราธร
๑๗๓	๔๐๔๒	เปรม	พานิชผล
๑๗๔	๔๑๑๗	ม.ล.ทัยเกษม	สนิทวงศ์ฯ
๑๗๕	๔๑๒๘	เชษฐ์	ชวนะลิขิกร
๑๗๖	๔๑๒๙	บุญชู	วิเชียรโชติ
๑๗๗	๔๑๓๐	สนวน	บุณณะภวังค์
๑๗๘	๔๑๓๑	ทองจันทร์	วิสูตรศักดิ์
๑๗๙	๔๑๓๒	ประมวล	จิลลานนท์
๑๘๐	๔๑๓๘	สมัย	ศรีมาจันทร์
๑๘๑	๔๑๔๐	วัฒนะ	พรรฒพานิช
๑๘๒	๔๑๔๑	ชิม	กัลยาณมิตร
๑๘๓	๔๑๔๕	ประดิษฐ์	วิศาลจิตร
๑๘๔	๔๑๔๖	ประศาสน์	ตันเจริญ
๑๘๕	๔๑๔๗	บุญถม	กระบวนผล
๑๘๖	๔๑๔	สมพงศ์	นาคเสถียร
๑๘๗	๗๖๖๖	วิบูลย์	จารุพาสน์
๑๘๗	๗๖๖๖	วิบูลย์	จารุพาสน์
๑๘๘	๗๘๘๙	วิรัช	จิรังสุวรรณ
๑๘๙	๑๕๑๖๗	สุชาติ	จันทรานภาภรณ์

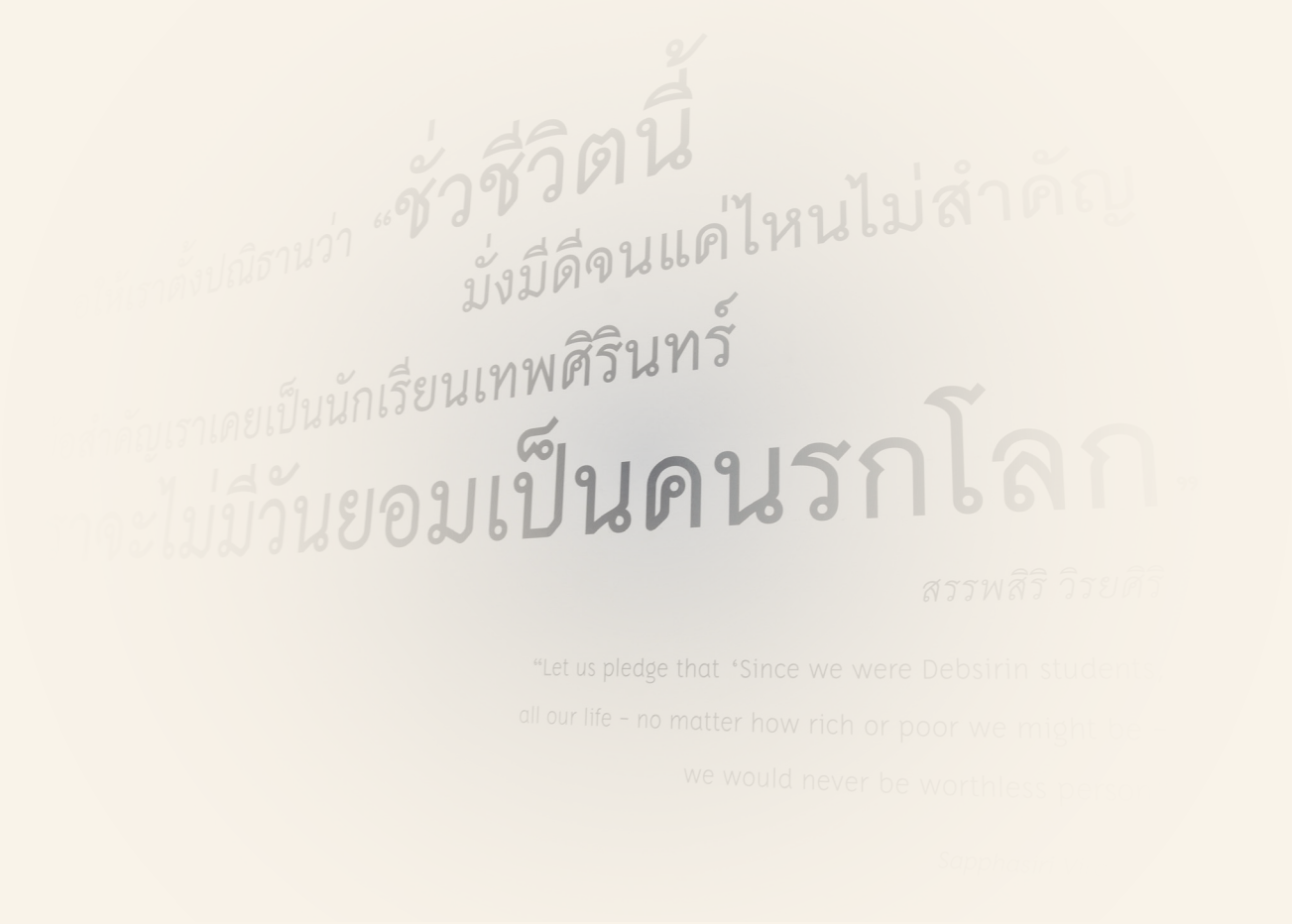
ชั่วชีวิตนี้
มั่งมีดีจนแค่ไหนไม่สำคัญ
ที่สำคัญเราเคยเป็นนักเรียนเทพศิรินทร์
จะไม่มีวันยอมเป็นคนรกโลก
สรรพสิริ วิรยศิริ
"Let us pledge that 'Since we were Debsirin students
all our life – no matter how rich or poor we might be
we would never be worthless per